

№ 193 (20456) 2013-рэ илъэс МЭФЭКУ ЧЪЭПЫОГЪУМ и 10

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ШАПСЫГЪЭМ

Сыда убых Іуашъхьэмэ къаlуатэрэр?

Псышюпэ районым къалэу Саратов къикыгъэ археолог купым юф щишагъ, пкъыгъо гъэшІэгьон зэфэшъхьафхэр къыщигьотыгъэх. Археологхэр ежь яшюигьоныгьэкіэ Шапсыгьэ чыгум къэкюгъагъэхэп, ахэр пшъэдэкыжь гъэнэфагъэ зыхьырэ обществэу «Кубаньэнерго» зыфиюрэм къыригъэблэгъэгъагъэх.

Апэ илъ Іофыгъор — къушъхьэм пхырыкІыщт электроэнергие рыкlуапlэхэр агъэпсын фэягъэ. Хэбзэгъэуцугъэхэм къызэрэдалъытэрэмкІэ, шІэныгъэлэжьхэм а чІыпІэхэр амыушэтыхэу ащ фэдэ ІофшІэнхэр зэхэпщэнхэ уфитэп. Тендерыр къизыхыгъэ обществэу «Археологическое общество Кубани» зыфиlорэм Саратов иархеологхэм зэзэгъыныгъэ адишіи, къыригъэ блэгъагъэх.

— Псэупіэхэу Лэу (Лоо), Вардане, Солоники, Мирный, Алексеевка зыфаюхэрэм мэзищым ехъурэ Іоф ащытшІагъ, — къыІотагъ экспедицием ипащэу Оксана Сергеевам. — Ушэтынхэр зыщытшІыгъэ чІыпІэхэм пкъыгъо зэфэшъхьаф макІэп къащыдгъотыгъэр. Алексеевкэм, псэупІзу ПсышІуапэрэ Тхьагьапшъэрэ

азыфагу итым изакъоу Іошъхьэ 34-рэ къыщыхэдгъэщыгъ. Ахэр адыгэхэм якъэхэу зэрэщытым щэч хэлъэп.

Ічашъхьэхэм ятепльэрэ къачІахыгьэхэмрэ убых культурэу я 18-рэ ліэшіэгъум зыкъэзыІэтыгъагъэр угу къагъэкІы, пкъыгъо тэкъуафэхэу къагъотыгъэхэр а лъэхъаным рапхых. Нахьыбэу къачахыгъэ--ымышех метте хышышь мех гъэ хьакъу-шыкъухэр, бзылъфыгъэхэм зызэрагъэдахэщтыгъэ пкъыгъохэр, Іашэхэр, нэмыкІхэри. Археологхэм ахэр зэкІэ къатхыхьагъэх, яушэтынхэр заухыхэкІэ, ПсышІуапэ дэт этнографическэ музеим къыратыжьыщтых.

Хьадэр загъэтІыльыжькІэ мыжьоу къыкІэралъхьэхэрэр убыххэм зэрагъэтІылъыштыгъэм текІырэ шІыкІэхэр экспедицием хэтхэм къагъотыгъэх. Ащ къеушыхьаты Іуашъхьахо окъто зофошъхьафхэм зэрашІыщтыгьэхэр. УплъэкІунхэм къагъэлъэгъощт убыххэм яхьадэхэр блэкІыгьэ охътэ чыжьэхэм зэрагъэтІылъыщтыгъэхэр.

ТапэкІи псыхъоу Чухукт пэ--ымытелех сахашол сажычым гъэхэм къэхэр къачахыщтыгьэх. Убых хэкумрэ Шапсыгъэрэ азыфагу дэчъырэ псыхъоу Шахэр ары гъунапкъэу алъытэщтыгъэр, ау гъэнэфэпагъэу ахэр гощыгъагъэхэп. Арышъ, шІэныгъэлэжьхэм къызэраІорэмкІэ, къагьотыгьэ къэхэр зыч!элъ Іуашъхьэхэр убых зэоліхэр зычіалъхьажьыгъэхэ къэхалъэу плъытэнэу щыт, уахътэу нахь зыпэблагъэр 1864-рэ илъэсым игъатх. Тарихъым иугъоякІохэм къызэратхырэмкіэ, адыгэлізу заозэ фэхыщтыгъэхэр зэрэфэпагъэхэу, лъым зэлъикІугъэ цыехэр ащамыхыжьыхэу агъэтІылъыштыгъэхэу, яІашэхэри къэм адычІалъхьажьыщтыгьэу ары зэрагъэунэфыгъэр.

НЫБЭ Анзор.

Лъытыным къырыбгъэхъэнэу щыта?

2013-рэ илъэсым щылэ мазэм и 20-м УФ-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ и Министерствэ иунашъокІэ лъы зытыхэрэм (донорхэм) ыпэкІэ ахъщэу аратыщтыгъэм ычІыпІэ агъашхэхэзэ ашІынэу рахъухьэгъагъ. Ащ фэгъэхьыгъэ хэбзэихъухьагъэу къыдэкІыгъэм донорхэр гумэкІ хидзэгъагъэх. Сыда пюмэ ащ ыпэкІэ лъыр зытыхэрэм ахъщэ къагъэхъэн амал яІагъ. ГущыІэм пае, лъы миллилитри 100 зытырэм сомэ 340-м къыщегъэжьагъэу сомэ 650-м нэс Урысыем къыщыратыщтыгъ. Ащ къыхэкІыкІэ станцием цІыфхэр бэу къеуалІэщтыгъ. Ау мы унашъор заштагъэм къыщыублагъэу донорхэм япчъагъэ зэхапшІэу къыщыкІагь ыкІи лъы зыщахащырэ станциехэу тишъолъыр итхэр гумэкІ

хэфагъэх. Хэбзэихъухьагъэр зэхэзыгъэуцуагъэхэм къазэрашІошІыгъэр ыпкІэ хэмыльэу льы зытыхэрэм мыщ дэжьым ІэпыІэгъу зэрафэхъухэрэм имызакъоу, донорхэм ябазэ гъэпсыгъэным, ащ ишІуагъэкІэ цІыф мин пчъагъэхэм ящы-Іэныгъэ къэгъэнэжьыгъэным мы федеральнэ законыр фэlорышlэнэу, джащ фэдэу лъыр зытыхэрэм ащыщхэм зэпахырэ узэу яІэхэр нэмыкІхэм апамыгъэхьаным, игъом къыхэгъэщыгъэнхэм афэш ежь ишоигьоныгьэк льыр зытырэ цІыфым пшъэдэкІыжьэу ыхьырэр нахь инынэу

Хэбзэихъухьагьэу аштэгьагьэм донорхэм ащыщыбэхэм дырагъэштагьэп. Лъыр зытыхэрэм ахъщэ ІэпыІэгьоу къаратырэр ары нахьыбэрэмкіэ къызыфекіуаліэщтыгъэхэр. Бэмэ зэралъытэрэмкіэ, зигьот мэкІэ унагьохэм ябюджет хэхъоныгъэ тlэкlу ышlынымкlэ мы шІыкІэм ишІогъэшхо къакІоу ары. Ар щымыІэжьы зэхъум, донорхэм япчъагъи хэпшlыкlэу къыщыкІагъ.

Лъыр зыщыхащырэ Адыгэ республикэ станцием иврач шъхьа-Ізу Цуукі Малыч къызэриІуагъэмкіэ, мы унашъор зашіыгьэм къыщыублагьэу донорхэм япчъагьэ нахь макІэ хъугъэ. БлэкІыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ

егъэпшагъэмэ, мыгъэ процент 18-кІэ лъыр нахь макІэу къа-

— Мы илъэсэу тызыхэтым Адыгеим имызакъоу, зэкІэ адрэ шъолъырхэми лъыр зытыхэрэм япчъагъэ зэхапшІэу къащыщыкІагъ, — elo станцием иврач шъхьаlэ. — Ащ къыхэкІыкІэ мы илъэсым ибэдзэогъу мазэ унашъоу щыІэр щагъэзыежьи, ыпэкІэ зэрэщытыгьэм фэдэу донорхэм ахъщэу аратыщтыгъэм къафарагьэгьэзэжьыгь. Ау цІыфхэм янахьыбэм ашІэрэп ащ фэдэ унашъо зэрэщыІэр. Арышъ, тиамал къызэрихьэу донорхэм макъэ ятэгъэlу къэкІонхэу, лъыр атынэу. Сыда піомэ лъым, плазмэм тащэкіэ, непэ мыр гумэкІыгъоу къэуцухэрэм зэу ащыщ. Мы Іофыгъом цІыфхэр нахь яшъыпкъэу къетщэлІэнхэм пае ренэу дэкІыгьохэр тэшlых. Гущыlэм пае, мы илъэсым имэзибгъоу пыкlыгъэм лъытыным фэгъэхьыгъэ Іофтхьабзэхэм язэхэщэнкІэ дэкІыгъо 14 фэдиз къалэм щыредгъэк ок ыгъ. Ахэм къахэлэжьагъэх АР-м хэгьэгу кіоці Іофхэмкіэ и Министерствэ, хьыкум приставхэм, Адыгэ къэралыгьо университетым, Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетым, АР-м ошІэдэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ, Мыекъопэ къэлэ клиническэ сымэджэщым, хьакъулахь инспекцием, нэмыкІхэми яІофышІэхэр.

ЦуукI Малыч къызэриlуагъэмкІэ, донорствэр егъэзыгъэ Іофэп ыкІи ащ къырыбгъэхъэнэу щытэп. Ар нэбгырэ пэпчъ ежь ишІоигьоныгьэ хэльэу, зыгорэм ишІуагъэ ригъэкІышъун, ищыІэныгъэ къыгъэнэжьын зэрилъэкІыщтыр къыгуры озэ лъэбэкъу гъэнэфагъэхэр ышІынхэ фае.

Лъэу къаІытхырэм ибагъэ нахьи цІыфым изэхэшІыкІ зынэсырэм нахь мэхьанэ етэты, — elo Малыч. — Донорым непэ сомэ 400-м нэс къыраты ыкІи мэфитіум Іофышіэ е еджакІо мыкІонэу справкэ къыфитэтхыкІы. Ар бэмэ непэ къызыфагьэфедэ. Ау, къызэрэсІуагьэу, мыхэм тэ агурытэгьаІо ІэпыІэгьу зищыкІэгъэ цІыфым имызакъоу, ежьхэм япсауныгьэкІи лъытыным ишІуагъэ къызэрэкІорэр.

КІАРЭ Фатим.

емкІэ и Совет хэтэу Хьопсэрыкьо Мурат гьэм фэшІ.

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэрэ Адыгэ Кърымчэрые ыкъом фэтхьаусыхэх ятэ-Республикэм иминистрэхэм я Кабинет- жъэу Хъопсэрыкъо Хъызыр Хьаджыбэчыр рэ лъэшэу гухэк ащыхъоу Урысые Феде- ыкъом — филологие шіэныгъэхэмкіэ докрацием и Федеральнэ ЗэlукІэ Федераци- торым, профессорым идунай зэрихъожьы-

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ лъэшэу гухэк ащыхъоу Адыгэ Республикэм и Апшъэрэ Хьыкум итхьаматэу Трэхъо Аслъан Исмахьилэ ыкъом фэтхьаусыхэх ыш идунай зэрихъожьыгъэм

Гъобэкъуае ыныбжь илъэс 1520-рэ мэхъу

Чъэпыогъум и 12-м Гъобэкъуае ыныбжь илъэс 1520-рэ мэхъу. Ащ фэгъэхьыгъэ мэфэкі юфтхьабзэхэр къуаджэм щызэхащэщтых.

Культурэм и Унэу Гъобэкъуае дэтым иlофышlэу Теуцожь Мариет тызэрэщигъэгъозагъэмкlэ, игъэкlотыгъэу мэфэкlыр хагъэунэфыкlыщт, хьэкlэлъапlэхэр къырагъэблэгъэщтых.

Сыхьатыр 12-м къыщегъэжьагьэу къуаджэм фэгьэхьыгьэ мэфэкІыр къызэІуахыщт. НыбжьыкІэхэр зыхэлэжьэщтхэ кушъхьэфэчъэ зэнэкъокъу зэхащэщт. Сыхьатыр 14-м къыщегъэжьагъэу 16-м нэс Іофтхьэбзэ гъэшІэгьонхэр кІощтых. Къуаджэм къыщыхъугъэу Къат Теуцожь итхылъэу «Сын трех матерей» зыфиюорэм илъэтегь эуцо цыфхэр рагъэблэгъэщтых. Нэужым Гъобэкъуае дэт музеитlум хьакІэхэр ащэщтых. Спорт зэнэкъокъу гъэшІэгъонхэмкІи ныбжьыкІэхэм заушэтыщт, физическэ ухьазырыныгъэу яlэр къагъэлъэгъощт.

Сыхьатыр 16-м къыщегъэжьагъэу мэфэкі Іофтхьэбээ шъхьа-Іэхэр аублэщтых. ЫпэрапшІэу Гъобэкъуае къыдэхъухьагъэхэу, къуаджэм ыцІэ дахэкІэ рязыгъэІуагъэхэм ягугъу къашІыщт.

Дзыбэ Хьамзэт Адыгеим щызэльашіэрэ тренерхэм зәу ащыщ, илъэс зәкіэльыкіохэм самбэмкіэ кіэлэціыкіухэр егьэхьазырых. Ныбжыыкіэхэм спортыр шіу альэгьуным, ащ фэщагьэ хъунхэм ишъыпкъэу дэлажьэ. Къуаджэм, районым, республикэм самбэмкіэ ащызэхащэрэ зэнэкьокъухэм ыгьасэхэрэр чанэу ахэлажьэх, текіоныгьэр е хагьэунэфыкіырэ чіыпіэхэр бэрэ къыдахых.

СтІашъу Вячеслав Теуцожь

районым идепутатэу щыт. Къоджэдэсхэм ренэу ар ІэпыІэгъу афэхъу. ЦІыфхэм яхъяри, янэшхъэйи адеІэты. Амалэу иІэмкІэ зэкІэми ишІуагъэ арегъэкІы.

Тхьаркьохьо Руслъан Гъобэкъуае кънщыхъугъ, щеджагъ. Джы къалэу Краснодар дэс нахь мышэми, къуаджэу зыщыщыр щыгъупшэрэп. Гурыт еджапізу зыщеджагъэми, къуаджэми рензу Ізпыізгъу афэхъу. Гъот макіз зиіз унагьохэм къарыкіыгъэ кізлэціыкіухэр къалэм ещэх, чіыпіз дахэхэр арегъэлъэгъух, егъэчэфых.

Зыціэ къетюгьэ нэбгырищыр къуаджэм ицыф гьэшуагьэ хъугьэх, ар къэзыушыхьатырэ удостоверениехэр пчыхьэзэхахьэм ащаратыжьыщтых. Ахэм анэмыкізу, зиюфшізнкіз къэзылэжьыгьэхэм щытхъу тхылъхэр афагьэшъошэщтых.

Культурэм и Унэу Гъобэкъуае дэтым иlофышlэхэм къагъэхьа-зырыгъэ концертыр мэфэкl lофтхьабзэм къекlол!эщтхэм къафагъэлъэгъощт. Республикэм щызэлъашlэрэ артистхэми орэдхэр къаlощтых. Мэфэкl зэхахьэр адыгэ джэгукlэ зэфашlыжыщт.

ПІАТІЫКЪО Анет.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Электроннэ шіыкіэм тетэу

УФ-м Пенсиехэмкіэ ифонд ичіыпіэ органхэм Іофшіапіэ къэзытыхэрэм шіокі зимыіэ медицинэ ыкіи пенсие страхованиехэм апае взносэу мы илъэсым имэзи 9 атыгъэмкіэ отчетхэр аугъоинхэу рагъэжьагъ. Шэкіогъу мазэм и 15-м нэс ахэр пстэуми атынхэ фаеу щыт. Игъом взносхэр зымытыгъэхэм апае тазырхэр законым къызэрэщыдэлъытагъэхэр агу къагъэкіыжьы.

Зы отчетыр зыптыгъэм ыуж къикіырэ мазэхэм ятіонэрэм и 15-м нахь мыкіасэу къыкіэлъыкіорэ отчетыр птын фае. Іофшіапіэм щылажьэрэр нэбгырэ 50-м ехъумэ, электроннэ шіыкіэм тетэу, электроннэ-цифрэ шіыкіэмкіз кізтхэжьыгъэу птын фае. За-

коным къызэрэдилъытэрэмкlэ, нэмыкlхэми электроннэ отчетыр агъэфедэн алъэкlыщт.

Электроннэ шІыкІэм тетэу документхэр зэlэпыпхынхэм, бгъэзекІонхэм Іофхэр нахь къегъэпсынкіэх, уахътэуи кіуачІэуи атекІуадэрэр нахь макІ, игъом пстэури зэшІопхын амал къеты. Іофшіапіэ къэзытыхэрэм электроннэ отчетыр агъэфедэным пае ар зэрэбгьэпсыщт программэ гьэнэфагъэу щыІэхэр къыздырагъэlэнхэ алъэкlыщт. Джащ фэдэу УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд и Интернет нэкlубгъо отчетхэм ящыкІэгъэ пстэури къырахын алъэкІыщт, фондым ичІыпІэ органхэм яспециалистхэри ІэпыІэгъу афэхъущтых, бланкэу е формэу ищык агъэхэри къаратыщтых.

Апэрэ хъугъэ

Тикъэралыгъо ык/и Іэк/ыбым щы/э хьыкум приставхэм яинститут тарихъэу пылъым, илъэс зэк/элъык/охэм ащ хэхъоныгъэу ыш/ыгъэхэм афэгъэхьыгъэ научнэ юфш/агъэхэм язэнэкъокъу Урысыем ихьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъурэ УФ-м юстициемк/э и Министерствэ и Урысые правовой академиерэ зэхащагъ. Мы мафэхэм зэфэхьысыжьхэр аш/ыгъэх ык/и хагъэунэфык/ырэ ч/ып/эхэр къыдэзыхыгъэхэр къыхагъэщыгъэх.

Зэнэкъокъум илъэныкъоу «Зарубежный опыт в сфере исполнительного производства» зыфиюрэмкы апэрэ чыпыр зыфагъэшъошагъэр Мыекъопэ

къэралыгъо технологическэ университетым ия 5-рэ курс щеджэрэ Татьяна Фадеевар ары. Ащ инаучнэ Іофшіагъэ жюрим осэшіу фишіыгъ, къырахьыліа-

гъэхэм анахь дэгьоу къахахыгь.

Татьянэ зэнэкъокъум фэзыгьэхьазырыгьэр ыкlи ІэпыІэгъу фэхъугъэр ыпшъэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ апшъэрэ еджапІэм итехнологическэ факультет икІэлэегъаджэу Джамырзэ Белл ары.

Мы мафэхэм щыlэгъэ мэфэкl зэхахьэм УФ-м ихьыкум пристав шъхьаlэ къыщыгущыlэзэ текlоныгъэр къыдэзыхыгъэ Татьяна Фадеевам къыфэгушlуагъыкlи ишlэныгъэкlэ къылэжьыгъэ Дипломымрэ шlухьафтын лъапlэмрэ къыритыжьыгъэх.

Хьыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъэloрышlaпlэу АР-м щыlэм ипресс-къулыкъу

ЯІахь халъхьагъ

БлэкІыгъэ шэмбэтым республикэм и Мафэу хагъэунэфыкІыгъэм УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд и Къутамэу АР-м щыІэм иІофышІэхэми яІахь халъхьагъ. Фондым испециалистэу псэупІэхэр къакІухьэзэ клиентхэм заІузыгъакІэхэрэм (мобильная клиентская служба) а мафэм ермэлыкъым Іоф щашІагъ.

Пенсиехэм, ны мылъкум, страхованиехэм, нэмыкІхэм альэныкъокІэ цІыфхэм упчІзу яІэхэм джэуапхэр аратыжынхэр, зыгъэгумэкІыхэрэмкІэ ІэпыІэгъу афэхьунхэр ары пшъэрыль шъхьаІзу яІагъэр. Къэлэдэсэу ыкІи хьакІзу ермэлыкым къекІолІагъэхэм Пен-

сиехэмкіэ фондым итамыгъэ зытет павильоныр къэзымыухьагъэхэр къахэкіыгъэх. Упчіэ зэфэшъхьафхэр яіэхэу пстэумкіи а мафэм нэбгырэ 22-рэ къяоліагъ, зэкіэми джэуапхэр агъотыгъэх.

Мыщ фэдэ шіыкіэм Пенсиехэмкіэ фондым иклиент-хэм игъом Іэпыіэгъу агъотынымкіэ шіуагъэ къеты ыкіи республикэм исхэм ягуапэу ар агъэфедэ, сыда піомэ чыжьэу кіонхэ имыщыкіагъэу зыгъэгумэкіыхэрэр зэхафын амал яіэ мэхъу.

УФ-м Пенсиехэмкіэ ифонд и Къутамэу АР-м щыіэм ипресс-къулыкъу

Щынагъо щыІэп

Бжыхьэ уахътэр мыгъэ къэгужъуагъэп. Іоныгъо мазэм иапэрэ мафэхэм къащыублагъэу мы уахътэм ифэшъуашэм тетэу ом зыкъигъэлъэгъуагъ, температурэр зэхапшІзу ехыгъ, ощххэр къызэкІэлъыкІуагъэх. А мазэри аущтэу икІыгъ, чъэпы-

огъум иапэрэ мафэхэми чъыlагьэ, лъэшэуи къещхыгъ.

Ащ фэдэу лъэшэу ыкІи зэпымыоу къызещхыкІэ, псыхъохэм псэу адэтым къыхэхъоным ищынагъо щыІэ мэхъу. Мары Адыгеимрэ Краснодар краимрэ япсыхъохэр къыдэкІоягъэу Интернет нэкlубгъохэм къарыхьагъ. Гъунэгъухэм якъэбар тынэсыгъэп, ау тэ типсыхъохэмкlэ lофхэм язытет тыкlэупчlагъ. УФ-м и МЧС АР-мкlэ и Гъэlорышlапlэ ипресс-къулыкъу къызэрэтиlуагъэмкlэ, къэбарэу къырахьыжьагъэм шъыпкъэ хэлъэп. Ары пакlошъ, ощххэр бэу къызэкlэлъыкlуагъэхэ нахь мышlэми, псыхъохэм

псэу адэтым къыхэзыгъэхьон фэдиз къемыщхыгъэу ары къызэрагуагъэр. Непэ ахэр шапхъэми нэсыхэрэп. Ежьхэм яинформационнэ къэкгуаптэхэмкгэ мы мафэхэм республикэм къыщемыщхынэу, къэфэбэжьынэу зэрагъэунэфыгъэр къагуагъ, псыхъохэм къахэхъоным ищынагъо зэрэщымыгэм къыкгагъэтхъыгъ.

Синоптикхэми къызэрэфэбэжьыштыр къаушыхьатыжьыгъ. Ахэм къызэратырэмкіэ, мы тхьамафэу икіырэми къыкіэльыкіорэми узыгъэгумэкіын ощх щыіэштэп, фабэр мафэм градус 20 — 23-м, чэщым 12 — 14-м нэсэу дэкіоещт, чъэпыогъум и 20 — 22-хэм анэс ор ащ фэдэщт.

ХЪУТ Нэфсэт.

Шъэожъыер къагъотыжьыгъ

Адыгэ Республикэм хэгьэгу кюці юфхэмкіэ и Министерствэ къызэритырэмкіэ, юныгьом и 30-м къыщегьэжьагьэу чъэпыогъум и 6-м нэс республикэм бзэджэшіэгьэ 67-рэ щызэрахьагь. Ахэр машинэр рафыжьагьэу 3, гъэпціагьэ зыхэль бзэджэшіэгьи 8, тыгьуагьэхэу 27-рэ, нэмыкіхэри. Экономикэм ыльэныкьокіэ хэбзэгьэуцугьэр гьогогьуи 9-рэ аукъуагь. Бзэджэшіагьэ зезыхьэгьэ нэбгырэ 64-рэ хэбзэухъумэкю къулыкъухэм агьэунэфыгь, зэхафын альэкіыгьэр процент 89-м ехъу.

БлэкІыгъэ тхьамафэм Адыгеим игъогухэм хъугъэ-шІэгъэ 13 къатехъухьагъэу гъогу-патруль къулыкъум ыгъэунэфыгъ. Ахэм нэбгыри 3 ахэкІодагъ, нэбгырэ 17-мэ шъобж зэфэшъхьафхэр атещагъэхэ хъугъэ. Ешъуагъэу рулым кІэрысхэу водитель 53-рэ къаубытыгъ.

Краснодар краим щыщ хъулъфыгъэм УФ-м хэгъэгу кloцl loфхэмкlэ и Министерствэ имежмуниципальнэ отделэу «Коше-

хабльский» зыфиюрэм идежурнэ часть мы мафэхэм зыкъыфигъэзагъ. Ащ къызэриютагъэмкіэ, иавтомобилэу ВАЗ-

2109-р къуаджэу Кощхьаблэ дэт тучан горэм дэжь къыјуини, щэфэнэу ащ чіэхьагь. А уахътэр амыгъэунэфыгъэ бзэджашіэм къызфигъэфеди, автотранспортыр рифыжьагь.

ХэбзэухъумэкІо къулыкъухэм оперативнэ-льыхьон Іофтхьабзэхэр рагъэкlокlыхэзэ, зылъыхъухэрэ машинэр мы район дэдэм ит селоу Вольнэм щалъэгъугъ. Полицием июфышіэхэм водителыр къызэтырагъэуцонэу aloзэ бэрэ зыфагьэзагь, ау адрэм ар къыридзагъэп. Ащ къыхэкіыкіэ машинэм лъежьэнхэ фаеу хъугъэ. Такъикъ заулэ тешіагьэу бзэджэшіагьэ зезыхьагьэу зэгуцэфэхэрэ кІэлакІэр полицейскэхэм къаубытыгъ. Ар къуаджэу Кощхьаблэ щыщ, илъэс 27-рэ ыныбжь, ыпэкІэ пчъагъэрэ хьапсым дэсыгъ. Краснодар краим бзэджэшlагъэ зэрэщызэрихьагъэм фэшl федеральнэ розыскым итыгъ. Джы ащ ифэшъошэ пшъэдэкlыжьыр рагъэхьыщт.

Мыекъуапэ щыпсэурэ бзылъфыгъэм ишъэожъые къыгъотыжьынымкІэ гьогу-патруль къулыкъум июфышіэхэу Іэпыіэгъу къыфэхъугъэхэм зэрафэразэр къизыІотыкІырэ тхыгъэр АР-м хэгъэгу кіоці Іофхэмкіэ иминистрэу Александр Речицкэм бэмышІэу къыфигьэхьыгь. Ащ зэритхагъэмкІэ, исабыйхэр игъусэхэу бзылъфыгъэр мы мафэм тикъэлэ шъхьаІэ игупчэ бэдзэр щэфэнэу кlуагъэ. Тучан горэм зэгъусэхэу чІэхьагьэх. Бзылъфыгъэр кассэм екІуалІи, къыщэфыгъэм ыуасэ етыфэкІэ зыныбжь имыкъугъэ ишъэожъые тучаным чІэкІыгь ыкІи зыдэхъугьэр амышІэу кІодыгьэ. Сыхьатым къыкІоцІ ыпхъу игъусэу лъыхъуагьэх, ау зи къадэхъугъэп. А

vахътэм гъогу-патрулым иlофышІэхэу къулыкъур зыхьыщтыгьэхэ ГъукІэлІ Аскэррэ Владимир Мкртчанрэ апэ къифагъэх ыкІи къяхъуліагъэр ахэм афаіотагъ. Зы такъикъи ахэм тырамыгъашІэу къэбарыр полицием идежурнэ часть ІэкІагьэхьагь. Шъэожынем къыгъэзэжьымэ аlуи янэ тучаным къычІагъани, полицием иІофышІэхэм лъыхъоныр рагьэжьагь. ТІэкІу тешІагьэу къэбар гушІуагьо къахьи ахэр къэкІожьыгъэх. шъэожъыер псаоу ыкІи узынчъэу къагьотыжьыгь. Бэдзэрым километрэ заулэкІэ пэчыжьэу ар щысыгь. КъызэрэнэфагьэмкІэ, Мыекъуапэ пэмычыжьэу зыдэс псэупІэм ежьежьырэу кожьынэу шъэожъыем унашъо ышІыгъ, ау янэ ащ шигъэгъозагъэп. Гъогу-патруль къулыкъум и юфыш І эхэм япшъэрылъхэр щытхъу хэлъэу зэрагъэцэкІагъэм ишІуагъэкІэ тхьамыкlагьо къэхъугьэп.

«Экономикэмрэ политикэмрэ алъэныкъокІэ Іофыгъо инэу къэуцухэрэр изакъоу непэ зыми зэшІуихын ылъэкІыщтэп. Зэдегьэштэныгьэ тхэльэу тызекІон фае. Лъэпкъ пэпчъ теубытагъэу ыкІи шІоигъоныгъэу иІэм елъытыгъ апэ ишъыщтмэ е ауж къинэщтмэ», — В.В. Путиным къыщыхигъэщыгъ Федеральнэ ЗэІукІэм фигъэхьыгъэ тхылъым. Непэ Урысые Федерацием ипащэхэм курсэу пхыращырэр щыІэныгъэм илъэныкъо пстэури гъэкІэжьыгъэным фытегъэпсыхьагъэу щыт. Адыгэ Республикэр, ТхьакІущынэ Аслъан пэщэныгъэ дызэрихьэзэ, чанэу а Іофыгъохэм ахэлажьэ ыкІи республикэм зыпкъитыныгъэ иІэу тэрэзэу хэхъоныгъэ ышІынымкІэ зизэрар къэкІорэ Іофыгъохэу мы аужырэ илъэсхэм зэтырихьагьэхэр зэшlуехых. Мы илъэсым, Іоныгъом ыкІэхэм адэжь, Адыгэ Республикэм хэбзэгьэуцугьэу щыІэхэр щымыукъогъэнхэмкІэ координационнэ зэlукlэм изэхэсыгъорэ наркотикхэм апэшlуекІорэ бэнэныгъэр гъэлъэшыгъэным фэгъэзэгъэ комиссием изэхэсыгъорэ Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэ пэщэныгъэ адызэрихьэзэ рекіокіыгъэх. Зэхэсыгъохэм зэращыхагъэунэфыкІыгъэмкІэ, министерствэхэмрэ ведомствэхэмрэ бэ зэшІуахыгьэр, ау ежьхэм акІуачІэ ыкІи общественнэ организациехэм акіуачіэ зэдырахьыліэнымкІэ джыри бэ зэшІуахын фаер, анахьэу етІани хэбзэгьэуцугъэр гъэпытэгъэнымкІэ, тикІэлэцІыкІухэм ыкІи Іэтахъохэм къарыкІощтымкІэ республикэм ис ціыфхэм пшъэдэкіыжьэу ахьырэр икъоу агурыгъэІогъэнымкІэ.

Мы лъэхъаным Адыгэ Республикэм щызэхащагъэх ыкlи юф ашіэ республикэмкіэ мэхьанэшхо зиіз юфыгъохэм язэшіохынкіэ граждан обществэмрэ къэралыгъомрэ язэдэлэжьэныгъэкіэ зишіуагъэ къэкіорэ институтхэр. Граждан обществэм иинститутхэм къэ-

ралыгьо хабзэм икъулыкъухэм аштэрэ унашъохэр щыІэныгъэм нахь диштэхэу, нахь тэрэзэу щытынхэм я ахьышхо хаш ыхьэ, ащ пае ушэтын, уплъэкІун, зэхэгущы зэфэшъхьафхэр къызфагъэфедэхэзэ а унашъохэр шыІэныгъэм гъэцэкІагъэ зэрэщыхъухэрэр ауплъэкly. Административнэ реформэр гъэхъагъэ хэлъэу пхырыщыгъэнымкіэ, хьыкумхэмрэ хэбзэухъумэкІо къулыкъухэмрэ уахътэм къыпкъырыкІырэ зэхъокІыныгьэхэр афэшІыгьэнхэмкІэ граждан обществэм июфшіэн нахь гъэчаныгъэныр лъэпсэ шъхьаІэхэм зэу ащыщ. Общественнэ организациехэм социальнэ гумэкІыгъом къыкІырагъэчы, обществэм ыкІуачІэхэр нахь зэрагъзују, ціыф лъэпкъ зэфэшъхьафхэм зэгурыІоныгъэ азыфагу илъыным дэлажьэх ыкІи къэралыгьо хабзэм икъулыкъухэмрэ цІыфхэмрэ азыфагу илъ зэпхыныгъэр тэрэзыным ицыхьэшІэгъу кІуачІэу щытых. Къэ-Іогъэн фае лъэпкъ-культурнэ общественнэ организациехэм мэ-бжьымэ ин атырагъэхьан зэралъэкІырэр, сыда пІомэ ахэм зэкъуагъэуцохэрэр анахь еджагъэхэр ыкІи анахь цІыф чанхэр ары. Общественнэ организациехэм цІыфхэм яфедэхэр, яшІоигъоныгъэхэр къызэрэраІотыкІыхэрэм нэфэшъхьафэу ежь-ежьырэу Іофыгъуабэ зэшІуахын алъэкІыным цІыфхэр фызэхащэшъух. Урысые Федерацием юсти-

циемкіэ и Министерствэ и Гъэіорышіапізу Адыгэ Республикэм щыізм къызэритыгъэмкіэ, пъэпкъ общественнэ объединение 13 республикэм щатхыгъ. Ахэм анахьэу анаіз зытетыр бзэр, культурэр зэгъэшіэгъэнхэр ыкіи къзухъумэгъэнхэр, пъэпкъ зэхэшіыкіыныгъэмрэ лъэпкъ гурыіуакіэмрэ къызэтегъэнэжыыгъэнхэр ары. Мы аужырэ илъэсхэм республикэм икъэралыгъо хабзэ икъулыкъухэм общественнэ объе-

динениехэр ягъусэхэу зэрэзэ-

дэлэжьэштхэм япхыгъэ лъэпсэ къэкІуапІэхэр агъэпсыгъэх. ЯтарихъкІэ, якультурэкІэ лІэшІэгъу пчъагъэхэм къакіоці урысхэм ыкІи тихэгъэгу инэмыкІ цІыф лъэпкъхэм зэпхыныгъэ пытэ адыряІэу ахэр мэлажьэх. ГущыІэм пае, республикэ общественнэ объединениехэу «Адыгэ Хасэ — Черкесский парламент», «Дуслык», «Союз славян», «Союз армян России», «АРГО» зыфиlохэрэм ешедь фо мехфыц мехедефа гьэнымкlэ опыт гьэнэфагьэ alэкІэлъ хъугъэ ыкІи нахь кІэух -ес нышаф нешфоІк дехуалед ралъэкІыщтри къагъэлъэгъуагъ.

Ау мыщ дэжьым къэІогъэн фае общественнэ объединениехэм лъэныкъо зэфэшъхьафыбэхэмкІэ акІуачІи яамали зэрэратэкъухьэрэр, зым ышІэрэр адрэм кіишіыкіыжьызэ, аужыпкъэм ежьхэм къафэмыгъэзэгъэ Іофхэм ауж ихьэхэу къыхэкІы. Лъэпкъ-культурнэ общественнэ объединениехэм зыужьыжьынымкІэ яидеолог зырызхэм анахь мэхьанэшхо зэратырэ лъэныкъохэм: уичІыгу шІу плъэгъуным, кІэлэцІыкІухэр къэуухъумэнхэм, ІофшІэным уфэщэгъэным, нэмык лъэпкъхэм мамырэу уадэпсэуным, нахьыжъхэм шъхьэкlафэ афэпшІыным, унэгьо кІоцІым зэфыщытыкІэ тэрэз илъыным, кІэлэціыкіухэр янэ-ятэхэм ыкіи науелымен ,мехнуледк мехажыах къэпІон хъумэ, тилъэпкъхэм егъашІэми ахэлъыгъэ шэн шІагъохэм икъоу анаІэ атырагъэтырэп. Урысые Федерацием юстициемкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІапІэу Адыгэ Республикэм щыІэм къызэритыгъэмкІэ, ежьхэр зыфэмыгъэзэгъэ Іофыгъохэм ахэр дахьыхыщэхэу къыхэкІы ыкІи ежь ашъхьэкІи хабзэм икъулыкъухэмкІи къиныгьо гъэнэфагъэхэр къапкъырэкІых. Общественнэ объединениехэм яІофшІэн зыфытегьэпсыхьэгьэн фэе лъэныкъохэр бэ мэхъух. Хабзэм зэрихьэрэ Іофтхьабзэхэм ямылъытыгъэу автомобиль зэутэкіхэм ахэкіуадэхэрэр, анахьэу ныбжыкізхэр, бэ мэхьух, кіэлэціыкіоу къэхъухэрэм япчъагъэ уигъэрэзэным пэчыжь. Ешъонымрэ наркотикхэмрэ апыщэгъэ ныбжыкізхэм япчъагъэ хэхъо. Хэбзэукъоныгъэу зэрахьэхэрэм апкъ къикізу кіэлэціыкіухэмрэ зыныбжь имыкъугъэхэмрэ бэрэ зэрар ахьы. Ціыф псэупіэ заулэмэ санитарием ылъэныкъокіэ яіофхэм язытет лъэшэу уимыгъэгумэкіын плъэкіырэп.

ІофшІэн мыгъотыныгъэм, тхьамыкІэхэмрэ байхэмрэ язэпэчыжьагъэ къахэкІэу обществэм нахь гумэкІыгъо хэлъ мэхъу, социальнэ зэфэнчъагъэри нахь зэхашІэ. НыбжьыкІэхэм социальнэ лъэныкъомкІэ яІофхэр зэрэщытын фаем зэрэпэчыжьэхэм къакІэкІо мыдэныгъэр, пэуцужьыныгъэр, экстремист ыкІи нэмыкІ гупшысакіэр. Ціыфлъэпкъымкіэ анахь мэхьанэшхо зиІэ шІуагъэхэм (унагъор, диныр, цІыфыгъэр) джыри обществэм ящыкІэгъэ чІыпІэ щаубытырэп. А Іофыгъохэм ыкІи нэмыкІхэм язэшІохынкІэ къэралыгъо хабзэм икъулыкъухэм общественнэ объединениехэм ІэпыІэгъу аратын фае. Тиреспубликэ ис ціыфхэм Іофшіэнымкіэ гуетыныгъэ ахэлъыныр ренэу яшэныгъ, ащ къытегъэзэжьыгъэн фае. Унэхэм къапэlулъ чІыпІэхэр, щагухэр гъэкъэбзэгъэнхэр хэти ипшъэрылъ. ЦІыфым ипсихикэ зэщызыгъэкъорэ вещество льэпкъ зэфэшъхьафхэм зэрарэу къахьырэр нахь игъэкІотыгъэу зэхягъэшІыкІыгъэн, ащ епхыгъэ зэхэхьэзэіукіэхэр шіыгъэнхэ фае. ЗэкІэми ткІуачІэ зэхэтымыль--ит едмехуільніреления ,емеах ныбжьык Іэхэмрэ а зигугъу къэтшІыгъэ щынагъохэм ащытыухъумэнхэ тлъэкІыщтэп. Лъэпкъым ежь-ежьырэу зыкъимыухъумэжьмэ, щыІэныгъэмкІэ щысэтехыпІэ, гъозэ анахь дэгъоу иІэхэр чІинэхэмэ, пый горэ къыфыкъокІыныр ищыкІагъэп, ежь-ежьырэу ар зэбгырызыжьыщт, кІодыжьыщт.

Адыгэ Республикэмкіэ нахыжъхэм я Совет общественнэ объединениехэм Іофэу ашіэрэм ифэшъошэ уасэ фишіызэ, мы къыкіэлъыкіохэрэр ищыкіагъзу елъытэ:

- 1. Къэралыгъо хабзэм икъулыкъухэм мыкоммерческэ организациехэм ыкІи граждан обществэм ихэхъоныгъэ къэралыгъо ІэпыІэгъу зэрэратыщт республикэ программэу 2014—2019-рэ илъэсхэм ателъытагъэр зэхагъэуцон фае.
- 2. Общественнэ объединениехэм яфедэхэр къыдалъытэхэзэ, илъэсым зэ а программэр зэрэкІорэм иуплъэкІун зэхащэмэ ишІуагъэ къэкІонэу тэлъытэ, ахэм ялІыкІохэр хэлажьэхэзэ илъэсэу къихьащтымкІэ Іофэу ашІэщтым тегъэпсыхьагъэу зэхъокІыныгъэхэр зэдырахъухьанхэ фае. Зэрэтлъытэрэмкіэ, ащ фэдэ чіыпіэу зыщызэlукlэнхэ алъэкlыщтыр Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгьэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет е республикэм инахьыжъхэм я Совет.

Адыгэ Республикэм инахьыжъхэм я Совет республикэм илъэпкъ общественнэ объединение пстэуми къяджэ зигугъу къэтшІыгъэ гумэкІыгъохэм ахы неІшфоІк еІхныажыестедк агъэчанынэу. ЧІыпІэ общественнэ организациехэр къызфагъэфедэхэзэ нахьыбэрэ цІыфхэм аlукlэнхэу, еджапlэхэм, кlэлэцІыкІу ІыгъыпІэхэм, культурэм иунэхэм ащыІэнхэу ыкІи цІыфхэм язэlукlэхэм ахэхьанхэу. ЗэкІэми зы гьогу тызытетыр, зы демократическэ гьогу зык! къыхэтхыгъэр. Тызэкъотмэ тылъэш! Гъэпсын ІофшІэныр ары тигугъапІэхэр зэпхыгъэхэр! Республикэм игъэцэкІэкІо хабзэ экономикэм, культурэм, гъэсэныгъэм, псауныгъэм икъэухъумэн ыкІи социальнэ лъэныкъом яхэхъоныгъэкІэ рихъу--ецеалк мехеммарооп еслеах кІэн джащ тетэу зэкІэми ти-Іахьышхо хэтшІыхьан тлъэкІышт.

> Адыгэ Республикэм инахьыжъхэм я Совет и Тхьаматэу ГЪУКІЭЛІ Нурбый.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

ЗэІухыгъэ урок афашіыгъ

Мыекъопэ районым ит поселкэу Тульскэм иеджапізу N16-м ия 9 — 10-рэ классхэм арыс кіэлэеджакіохэм пенсиехэм афэгъэхьыгъэ зэіухыгъэ урок афашыгъ. УФ-м Пенсиехэмкіэ ифонд Мыекъопэ районымкіэ и Гъэіорышіапіэ ипащэ игуадзэу С.В. Селиховым пенсиехэм ятарихъ кіэкізу нэіуасэ фишіыгъэх, Совет хаб-

зэм илъэхъан апэу ахэр къатынхэу зэрэрагъэжьэгъагъэр, я 90-рэ илъэсхэм пенсиехэм афэгъэхьыгъэ законэу щыlагъэм къыдилъытэщтыгъэхэр, нэужым ащ зэхъокlыныгъэу фэхъугъэхэр къафиlотагъэх. Тапэкlэ пенсиехэм алъэныкъокlэ джыри зэхьокlыныгъэу щыlэщтхэм анахъ шъхьаlэу ащыгъэнэфэгъэщтхэми игъэкlотыгъэу ар къатегущыlагъ, лэжьапкlэр конвертым дэлъэу

къыуаты зыхъукlэ иягъэу къэкlон ылъэкlыщтхэм ащигъэгъо- сым къыщыублагъэу кlэлэеджазагъэх.

НыбжьыкІэхэм пенсиехэм афэгъэхьыгъэ законхэр икъоу ашІэнхэр, пенсиеу афагъэуцущтым зихэхъогъухэм къащыублагъэу егупшысэнхэр, ар зэрэгъэпсыгъэщтым анаІэ тырагъэтыным фэгъэсэгъэнхэр пшъэрылъ шъхьаІэу ПенсиехэмкІэ фондым зыфигъэуцужьыхэрэм

ащыщ. Ащ фэші 2011-рэ илъэсым къыщыублагъэу кіэлэеджакіохэм апае Іофтхьабзэхэр еджапіэхэм ащызэхащэх. Блэкіыгъэ илъэсым пстэумкіи гурыт еджэпіи 113-мэ, сэнэхьатхэр зыщызэрагъэгъотырэ гурыт ыкіи апшъэрэ гъэсэныгъэ къэзытэу 12-мэ пенсием игъэпсынкіэ фитыныгъэу, амалау яіэхэм афэгъэхьыгъэхэу Іофтхьэбээ зэфэшъхьафхэр

ащызэхащагъэх. Ахэм кlэлэеджакloy ыкlи студентэу нэбгырэ 8446-рэ ахэлэжьагъ.

Мыхэм афэдэ Іофтхьабзэхэм зихэхъогъухэмрэ ныбжьык Ізхэмрэ чанэу къяк Іуал Ізхык Іи гуетыныгъэ фыря Ізу пстэуми защагъэгъуазэ.

УФ-м Пенсиехэмкіэ ифонд Адыгэ Республикэмкіэ и Къутамэ ипресс-къулыкъу

ЦІЫФЫМРЭ ЩЫІЭНЫГЪЭМРЭ

Махьмудэ икlал

ИкІыгьэ ліэшіэгьум иятіонэрэ илъэсхэр тарихъым хэкlуакlэхэрэп. Революциери граждан заори хэгъэгум къызэринэкІыгъэхэу, щыІэкІакІэм игъэпсын фежьагъэхэу апэкІэ лъыкІуатэщтыгъэх. Лъэхъэнэ къиныгь. Хэгьэгур зэхэтэкьогьагь, зэо-зэхэбанэхэр зэпымыугьэхэу зэ зы чІыпІэм, зэ адрэ чІыпІэм къыщыдэуаещтыгъэх. ЦІыфыбэ ахэм ахэкІуадэщтыгъ, кІэлэцІыкІу ибэхэм япчъагъэ хахъощтыгъэ. Сабый мин пчъагъэхэр ибэу къэнагъэх, гъаблэм егъалІэх, унэ зэхэкъутагъэхэр япщыпіэх, мэльаюх, мэбзаджэх, мэтыгьох.

Хабзэм амал зэриlэкlэ шъхьэегъэзыпІэ унэхэр къызэІуихыщтыгъэх. Ащ фэдэ Унэ станицэу Марьянскэм (Краснодар край) къыщызэІуахыгъагъ. Псэйтыку щыщэу Нэтхъо Махьмудэ а Унэм урыс кІэлэцІыкІу къычІихи, ыпІугъагъ. Ары мы статьям зигугъу къыщысшІы сшІоигъор.

1921-рэ илъэсым игъатхэ Махьмудэ лъэгъун иІэу Марьянскэм кІогъагъэ. Илъэс 30-м ыныбжь къехъугъэу а уахътэм щытыгъ. Иныбджэгъу урысым Махьмудэ ригъэблэгъагъ шъхьэегъэзыпІэ Унэм чІэс сабый ибэхэр ригъэлъэгъунхэу. Махьмудэ къыІотэжьыщтыгъ: «Унэм сызэрихьагьэм лъыпытэу кІэлэцІыкІу анахь цІыкІоу, анахь одыр къысэчъэлІагъ: «Тэтэжъ, саlыхи шъуадэжьы сыздащ». Зэхихыгъэм Махьмудэ ыгу къыгъэцІыкІугъ, ыІощтыри ышіэщтыри ымышіэу, хэтІагъэм фэдэу, къызэтеуцуагъ. ПкІыхьапіэ горэм хэт фэдэу апэрэмкІэ къыщыхъугъ. Нэу-

жым къыгурыlуагъ — кlэлэ- зэригъэшlагъ, ныбджэгъухэр ціыкіу щытыр, гъэшіуабзэкіэ мэлъаlo alихы шlоигъоу.

Алъакъохэр джэхашъом хэтІагъэхэм фэдэу, Махьмуди игъусэ урысылІыри къызэтеуцуагъэх.

- Тэтэжъ, сыолъэly, calыx, сэ пІорэм сыдэхыщтэп, сыодэјущт, — нэбгыритјуми сабыим илъэју гущыјэхэр агу хэпкlагъэх, ашlэщтыр амышlэу щытых.
- СицІыкІужъый, сыдэущтэу уздэсщэн, укъатІупщыщтэп, кіэлэціыкіум ышъхьашъо іэ щифэзэ, Махьмудэ шъабэу къыІуагъ.
- КІэлэцІыкІур зыдапщэ пшІоигъомэ, къыоттыщт, нэбгыритіумэ зэраіуагъэр зэхэзыхыгъэ кІэлэпІу бзылъфыгъэр къыјухьи къыјуагъ.

КІэлэцІыкІур псынкІэу къагъэхьазыри, кум къыращэлІагъ. Игъусэ урысылымрэ кіэлэпlумрэ alaпэхэр ыубытыжьыхи, Махьмудэ игъогу къытехьажьыгь. КІэлэцІыкІум ыцІагьэр Шурик. Къэсыжьыфэхэ ащ зы гущыІи ыжэ къыдэзыгъэп. Махьмудэ хьарыпІэ такъыр зыретым, рэхьатэу ышхыгъ, нэужым Шурик чъыем Іуихыгъ.

Унагьом исхэр зэхэгущы эжьыхи, кіэлэціыкіум адыгаціэ фаусыгь: «Шумаф». Шурик Шумафэ хъугъэ. Шумафэ кІэлэцыкіу губзыгъагъ, гурыюгъошІугъ, Іэдэб хэлъыгъ, охътэ кіэкіым къыкіоці адыгабзэ

ышІыгъэх, шыхэм лъэшэу апыщагьэ хъугъагьэ.

Махьмудэ курэ шитіурэ иіагъэх. Мэзыми, мэкъущи, шъофыми, станицэу Марьяновскэми, Краснодари Шумафэ Махьмудэ дакІощтыгъ. Джащ тетэу унагъом ІэпыІэгъушІоу иІагъ, нахьыкІэхэми ынаІэ атетыгъ.

Уахътэр лъыкІуатэщтыгъ. Мафэ горэм Краснодар къикІи Махьмудэ ыдэжь урысылІ къэкlyaгь. Hэlyacэ закъызыфешlым къэнэфагъ: Шурик-Шумафэ ят, кІэлэцІыкІур ыщэжьынэу къылъыкІуагъ. Псэйтыку къэкІоным ыпэкІэ Марьянскэ дэт шъхьэегъэзыпІэм кІуагъэ. Къуаджэм щыщ адыгэлІым сабыир зэрихьыгъэр зэригъэшІагъ, Краснодар пэгъунэгъу чылэхэр зэпикІухьагъэх, пшъыгъэ, улэугъэ, ерагъэу икlалэ къыгъотыжьыгъ. А уахътэм Шумафэ адыгабзэкІэ дэгъу дэдэу гущыІэщтыгь, урысыбзэр щыгьупшэжьыгъагъ.

Шумафэ къылъыкІуагъэм дэкІожьыныр ыдагъэп, Махьмудэ зыфидзи ІитІумкІэ зыхигъэнагъ, гъыным зыритыгъ. Махьмудэ кІэлэцІыкІур шІу дэдэ ылъэгъущтыгъ, зэхихыгъэ къэбарым ыгу къыгъэкІодыгъ, ау игупсэ тым римытыжьыныр емыкІоу ылъэгьугь. Нахыжъхэр зэзэгьыгьэх, ятІонэрэ мафэм лІым Шурик Краснодар ыщэжьыгъ. Ліым шіошіыгъ кіэлэціыкіур къеуцоліэнышъ, ащ

тетэу ыдэжь къэнэжьынэу. Іофыр ащ тетэу хъугъэп. Шъхьэегъэзыпіэм зыщи язытыгъэ тым нахьи, гукІэгъу-гуегъу къызыхэфагьэр тыкІэ ыштагь кІалэм. Ар джы Шурикыгъэп, Шумэфагъ нахь, урысэп, адыгэ кІэлэ шъыпкъэу зилъытэжьыщтыгъ. Защэжьыгьэ апэрэ чэщым кlaлэр чъыягъэп, нэфылъэр къызэрэк Іидзыгъэм тетэу зыкъигъэбылъи унэм къикІыгъ. Ятэ ышнахьыжъ блэгъэ дэдэу щысыгъ, ащ къечъалІи елъэІугъ Псэйтыку зыкъыригъэщэ-

Хэгьэгу зэошхор къызежьэм, шышъхьэІу мазэм 1941-рэ илъэсым Нэтхъо Шумафэ (Шурик) Таганрог дэжь щызэуагъ. Ростов къыухъумагъ. ИсэмэгуІэ къауІи, Ростов госпиталым чІэльыгь. Гъэтхапэм и 15-м, 1943-рэ илъэсым зигъэпсэфынэу Шумафэ Псэйтыку къагъэкІогъагъ. Нэтхъо Махьмудэ иунэгъошхо а мафэр имэфэкІ шъыпкъагъ. Натхъомэ яІахьылхэр, ягъунэгъухэр, Шумафэ иныбджэгъухэр къэзэрэугьоигьагьэх. Заом щыщ хъугьэшІагьэхэр, ежь къехъулІагьэмэ ащыщхэр, тидзэкІолІхэм лІыхъужъныгъэу зэрахьэрэр Шумафэ къызэlукlэхэрэм къафијуатэщтыгъ. Зыгъэпсэфыгъо уахътэр зеухым, Шумафэ дзэ частэу зыхэтыгьэм кюжьыгьэ. Польшэм зэошхоу щыкІохэрэм зэрахэлажьэрэр, фашистхэр пхъашэу къазэрапэуцужьыхэ-

гухэлъ зыдиІыгъыгъэу, ау къы-

дэмыхъугъагъэмэ, хьапс телъ-

мэ, изакъоу къэнагъэмэ, нар-

котикхэм, аркъым апыщагъэ

хъугъэмэ... Ау мыхэм ащыщ

епхьылІэнэу щымытэу, щыІэ-

ныгъэм хэуцо пэт ныбжьыкІэ

рэр, тизэоліхэм ліыхъужъныгъэу зэрахьэхэрэр, пыир зэрэзэк афэрэр ык и ахэм анэмыкІхэри къытхыщтыгъэх. Нэужым письмэхэр зэпыугъэх.

Заор уцужьыгъэ, уахътэр лъыкІуатэщтыгъэ, ау Махьмудэ икІалэ фэгъэхьыгъэу зи къэбар щыІагьэп. ЗэкІэми ашІошІэу зэдаштагъ: икъэбар амышІэу кІодыгьэ. Ау Іофыр ащ тетыгъэп.

1956-рэ илъэсым Махьмудэ къэбар къылъыІэсыгъ Шурик ышыпхъу нахьыжъэу Верэ ыш икіодыкіэ ышіэу. А уахътэм Махьмудэ икlалэу Хьаджэ-Муратэ къулыкъур къыухи къэкІожьыгъэу унэм исыгъ. Махьмудэ ар гъусэ ышІи Краснодар кІуагъэх. Верэ илІи, икІэлэцІыкІухэри къызэрэугьоигьэх, Шурик иятІонэрэ шыпхъоу Евдокие илІ игъусэу къэкІуагъ. Верэ ил къы отагь Шурик заом зэрэхэкІодагъэмкІэ тхылъ къызэрагъэхьыгъэр. Къэбаргъэly тхылъым мары итыгъэр: «Нэтхъо Шумаф Махьмудэ ыкъор, сержантыр, мэзаем 1945-рэ илъэсым уlагъэу телъхэм къахэкІэу лІагъэ. Польшэм ит псэупІэу Быаново ихьадэ щагъэтІылъыгъ».

Урыс кІэлэцІыкІоу шъхьэегъэзыпІэм Махьмудэ къычІихыгъэм ыпкъ къикІыкІэ унэгъуитІур зэблагъэ хъугъагъэх. Краснодар къикІыхэти, Шурик и ахьылхэр Псэйтыку къак юштыгъэх. адыгэ чылэ цІыкІум къикІыгъэ хьакІэхэм урыс унагьор къафэчэфэу къапэгьокІыщтыгъ...

ХЪУЩТ Щэбан.

НЕПЭ — ПСИХИЧЕСКЭ ПСАУНЫГЪЭМ И ДУНЭЕ МАФ

Псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ Дунэе организациемрэ психическэ псауныгъэмкІэ Дунэе Федерациемрэ икіэщакІохэу 1992-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу чъэпыогъум и 10-р психическэ псауныгъэм и Дунэе мафэу хагъэунэфыкІы. Гъэнэфагъэ аукъодыеу мыщ фэдэ мафэ тищыІэныгъэ къызэрэхэмыхьагъэр. Дунэе сообществэм мурадэу ащкІэ иІэр общественностым. шІэныгъэлэжьхэм, нэбгырэ пэпчъ анаІэ тырырагъэдзэныр ары мы лъэхъаным психиатриемрэ психологиемрэ алъэныкъокІэ гумэкІыгъоу щыІэхэм. Шъыпкъэр пІощтмэ, сыд фэдиз зы мафэм къэбар гомы оу зэхэтхырэр: зыдэхъугъэр амышІэу кІэлэцІыкІухэр мэкІодых, сымаджэхэм, сабый ибэхэм жъалымыгъэ адызэрахьэ, нэбгырэ пчъагъэмэ, кІэлэцІыкІухэри мымакіэу ахэтэу, заукіыжьы, ешъуакІохэм, наркоманхэм гур агъэкІоды... ГухэкІ нахь мышІэми, ахэм зэкІэми тищыІэныгъэ чіыпіэ щыряі. Загъорэ дунэе цивилизацием ежь-ежьырэу зегъэкІодыжьэу къыпщэхъу.

Статистикэм къытырэ пчъагъэхэм къызэрагъэлъагъорэмкіэ, дунаим щыпсэурэм щыщэу нэбгырэ миллион 450-м ехъумэ психическэ узхэр яІэх. А пчъагьэм арэуштэу хэхьоным лъапсэ фэхъоу специалистхэм къыхагъэщырэр къэбар дэеу цІыфхэм къаlэкlахьэрэр зэрэбэр, политическэ ыкІи экономическэ зыпкъимытыныгъэр, чІыпІэ къин

иуцорэ унагьохэм япчъагьэ зэрэхахъорэр... «Стресс» зыфаloрэ гущыІэр тищыІэныгъэ пытэу хэуцуагъэ хъугъэ. Ау пси- ары къэс упчІэ къэуцу: сыд

къоу цІыфым ылъэгъуныр ары. «Суицид» зыфаlорэ гущыlэр чъыІэ-чъыІэу бэрэ зэхэтэхы,

ІэпыІэгъу ціыкіоу ащ уасэ фэзымышіыжьыхэрэм мымакІэу ахэт ащ фэдэ лъэбэкъу зышІыхэрэр. тафэхъун тлъэкІыщт

хопогхэм къызэрэхагъэшырэмкіэ, ахэм уябэнынэу щытэп, ахэр щыіэныгъэм хэмытынхэр, нахь макіэ шіыгъэнхэр ары анахь Іофыгъо шъхьаіэр. Нэбгырэ пэпчъ ащ иlахьышlу хишlыхьан ылъэкІыщт. Пстэуми апэу гукІэгъу тхэлъыныр, цІыфыгъэ шапхъэхэм тарыгъуазэзэ тыпсэуныр, зэхашІэ тиІэныр ары шІум икъэкІопІэ шъхьаІэр.

ЩыІэныгъэр о узэрэфаеу зэпымыфэн ылъэкІыщт, къиныгъуабэми уарихьылІэу мэхъу. Ау зыхэм ахэр зэпачых, адрэхэр ахэм къауфэх. яшы эныгъэ уасэ имыІэжьэу, зыпари зэрахъокІын амылъэкІыщтэу алъытэзэ, ешъоныр, наркоманиер къыхахы. Анахь лъэбэкъу щынагьор — ежь-ежьырэу ыlэ зытырищэежьыныр хэкІыпІэ загущ ащ фэдэ лъэбэкъу цІыфым Ахэм сыдэущтэу уягуцэфэн цІыфхэм, къыдготхэм, къыддэпсэүхэрэм ягумэкІыгъохэр, ятхьаусыхэ икъоу зэхэтэхыха, зэхэтэшІэха? Бэрэ къыхэкІыба «тыдэгоу» ыкІи «тынэшъоу»? Сыдэущтэу къэпшІэщта цІыфыр гъунэм нэсыгъэмэ, хэкІыпІэ щымыІэу зылъытэрэм сыдэущтэу ІэпыІэгъу уфэхъун плъэкІыщт? Зафэдгъэзэн психологхэм аш фэгьэхьыгьэу къа-Іохэрэм, гухэлъ гъэнэфагъэ зышІыгьэм изекІокІэн ылъэкІыщтэу хэти гъунэ зылъифын фаеу къыхагъэщыхэрэм.

Психологхэм къызэраІорэмкІэ, цІыфым ыІэ зытырищэежьыным къыфэзыщэн ылъэкІыщтхэм ащыщых уз хьылъэ иІэмэ, ыпэкІи ащ фэдэ ышІэн

ышІыныр къызыхэкІыгъэр? Ау плъэкІыщт? Специалистхэм тежъугъэгупшыс: къытпэблэгъэ тынаlэ тырарагъадзэ ащ фэдэ гухэлъ зышІыгъэм еплъэгъулІэн плъэкІыщт нэшанэхэм: иІофхэр зэкІэ зэкІифэнхэр, зэригьэфэнхэр (ащ ыпэкІэ а шэныр хэмылъыгъэми); лъэхъан горэм ишІуагьэ къезыгьэкІыгьагьэхэм зэрафэразэр ариlоу ригъэжьэныр (ащ фэдэ шэн хэмылъыгъэми); ыпэкІэ гумэкІэу иІагъэр кІодэу, рэхьатэу, зыми ымыгъэгумэкІы хъуныр. Ар зэпхыгъэу психологхэм alopэр ежь ыгукІэ унашъоу зыфишІыжьыгъэм, зытыриубытагъэм зэригъэразэрэр, зэригъэрэхьатырэр

> Статистикэм зэригъэунэфыгъэмкіэ, зыіэ зытезыщэежьынэу гухэлъ зышІыгъэхэм япроцент 80-м ар зыгорэущтэу

къарагъашІэ ягупсэхэм. Сыда пІомэ ащ фэдэ лъэбэкъу цІыфым ышІыныр бэрэ къызыдырехьакіы, непэ ыгу къэкізу, ар дэдэм ар ышІэу щытэп. Ау тэ ащ гу лъыттэрэп, зыпари тлъэгъурэп, зэхэтхырэп.

Ежь-ежьырэу зыІэ зытезыщэежьыхэрэр цІыф махэхэу е сымаджэхэу зылъытэхэрэр хэукъохэу alo психологхэм. Ахэм сымаджэу къахафэрэр процент 40 — 50-р ары. Адрэхэм психическэу щыкlагъэ яІэп, ау щыІэныгъэм чІыпІэ къин ригъэуцуагъэх. Ары игъом цІыфым изытет къыбгурыІоу, -ынены, емужефу уденыгъэ къэбгъэнэн зыкІэплъэкІыщтыр. ТигукІэгъу, тизэхашІэ, цІыфыгъэу тхэлъыр ары а зэпстэуми лъапсэу яІэр, щыІэныгъэр лъызыгъэкІотэщтыр.

ЦІыфыр щыІэмэ, чІыпІэ зэфэшъхьафыбэмэ арихьылІэн ылъэкІыщт. Дэгъу ежь-ежьырэу ахэм хэкІыпІэ къафигъотымэ. Специалистхэм яІэпыІэгъу зищык агъэхэри къахэк вынхэ алъэкІыщт. Ахэр «цыхьэшІэгъу телефонэу» 56-86-04-мкІэ теохэмэ (ацІэ къырамыІоми), ІэпыІэгъу агъотыщт. ЩыІэныгъэр байныгъэ шъхьаІэу нэбгырэ пэпчъ иІ, ар дгъэлъэпІэн, уасэ фэтшІын фае.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Материалым игъэхьазырынк Іэ дгъэфедагъэх психиатрэхэм я Адыгэ республикэ обществэ къыхиутыхэрэм ащыщхэр.

Ныдэлъф мэкъамэхэм ялъагъу

(Урысые Федерацием инароднэ артистэу, композитору Нэхэе Аслъан игукъэкlыжьхэм ащыщэу юныгъом и 28-м къыхэтыутыгъэм къыкlэлъэкlo).

1966-рэ илъэсым чъэпыогъум и 15-м дзэ къулыкъур къэсыухыгъ. Сыбыр а лъэхъаным чъы ву градус 17 фэдиз щы агъ. Мэшіокукіэ Кемерово сыкъикіи Новосибирскэ сынэсыгъ, ащ сикІи самолеткІэ Ростов сыбыбыгъ, етІанэ — Краснодар. Пшызэ шъолъыр а лъэхъаным щыбжыхьэ дэхагь, фабэу градус 20 фэдиз щыІагъ. Сыкъыздэк южьыгъэр зэрэдахэмрэ къулыкъур зэрэсыухыгъэмрэ къахэкІзу сычэфыгъ. Тадэжь дзэкІолІ шъуашэр сщыгъэу сыкъэкІожьыгъ нэмыкІ щыгъын сиІэпти. Шыхьамэ къыситыгъэ костюмыр ары апэрэу Мыекъуапэ сыкъызэрэкІогъагъэр. Седжэнэу сыфэягь ыкІи аш лъыпытэу музыкальнэ училищым сыкІуагъ. ЦІыф шІагьоу Ахэджэго Щэбан Умарэ ыкъор ары а лъэхъаным училищым пащэу иІагъэр. СиІофхэм язытет къызыфэсэІуатэм. кІэлэегъаджэхэр къыригъэблэгъагъэх. Гитарэмрэ трубамрэ къызэрязгъаІорэм къедэІугьэх, сымакъи уасэ къыфашІыгъ. Теорием ылъэныкъокІэ ухьазырыныгъэ дэгъу зэрэси!эм къыпкъырык!эу а Іэмэ-псымэхэм сафэІэпэІасэу къязгъэІуагъ. Ушэтынхэр самыгъэтыхэу училищым сычlагъэхьагъ. А лъэхъаным лъэпкъ кадрэхэм ягъэхьазырын мэхьанэшхо ратыщтыгьэ. Ау гитарэмкІэ отделение зэрямыІэм пае сиІофхэр нахь къэхьылъагьэх, лъэпкъ Іэмэ-псымэхэм зафэзыгъасэщтыгъэхэр къуаджэм къикІыгъэ кІалэхэр ары, ау ахэм нотэхэр зэрагъэш эхэ къодыеу щытыгъэти, сшюгъэшіэгьоныгьэп урокхэм сач!эсыныр.

Ащ лъыпытэу Іофшіапіэ зэзгъэгъотыгъ, культурэм и Унэу «Дружбэм» иэстраднэ оркестрэ сыхэтынэу саштагъ. Фабрикэм иобщежитие унэ къыщысатыгъ. Ащ дакіоу къалэм исамодеятельнэ коллективхэм (тутыныші фабрикэм, республикэ поликлиникэм, главпочтамтым) Іоф адасшізу езгъэжьагъ. А коллективхэу пэщэныгъэ зыдызесхьагъэхэм зэнэкъокъу зэфэшъхьафхэм щытхъу тхылъхэмрэ дипломхэмрэ къащыфагъэшъошагъэх.

1967-рэ илъэсым гъатхэм Адыгэ хэку исполкомым куль--ешеп еілышыдоіедій еімедут ныгъэ дызезыхьэщтыгъэ Хэшх Шыхьамызэ гитаристэу Іоф щысшІэнэу концерт-эстраднэ бюром сигъэкІуагъ. Лъэпкъ кадрэхэм яэстраднэ ансамблэу «Орида» зыфиlорэр зэхищэнэу ар фэягъ. А купым хэтыгъэх Бэджэ Долэт, Сэмэгу Гощнагъо, Шъэожъ Розэ, ЛіыхъукІэ Сарэ, Тэу Шыхьамчэрые ыкІи нэмыкІхэр. Программэу зэхэдгьэуцуагьэм тегьэпсыхьэгъэ концертхэр Темыр Кавказым икъэлабэмэ ыкІи икъоджабэмэ къащыттыгъэх, Украинэм, Урысыем игупчэ

шъолъыр, Болгарием тащыІагъ. «Оридам» бэрэ Іоф щысшІагъэп, мэзэ заулэкІэ сыхэкІыжьыгь. А лъэхъаным Московскэ циркыр Мыекъуапэ къэкІогьагь, стадионым пэчІынатІэу паркым икъокІыпІэ лъэныкъокІэ ар агъэуцугъагъ. Циркым оркестрэ игъусагъ. Ахэм гитарэм къезыгъэющт цыф ящыкіэгъагъ. Сэ а оркестрэм сыхэхьагь. ЗэкІэ сшІогьэшІэгьоныгь. Музыкэу къедгъа Горэр къинэу ыкІи зэфэшъхьафэу щытыгь. Ащ лъыпытэу тхьапэм тешІыхьэгъэ нотэхэмкІэ къебгъэІон фаеу щытыгъ. Мыекъуапэ щэІэфэ нэс а циркым сыщылэжьагь. Охътэ тіэкіу тешіагьэу зэльашіэрэ цыхьан орэдыloy, театрэу «Ромэн» зыфиlорэм иорэдыlоу, фильмыбэхэмкІэ цІэрыІо хъугьэ Ляля Чернаяр концерт къытынэу Мыекъуапэ къэкІогъагъ. Сэ ащ сырагъэблэгъагъ ыкІи Темыр Кавказым икъалэхэм къащитыгъэ концерт пстэуми сащыригъусагъ, гитарэм къезгъа ощтыгъ. ЕгъашІэми зэхэсымыхыгъэ цыхьан орэдыбэ а лъэхъаным

Коллективитю зигугъу къэсшыгъэмэ бэ сымышыщтыгъэу нэlуасэ сызыфашыгъэр, джащ фэдэу эстраднэ ыкlи джаз музыкэм хэшыкl дэгъу афысиlэ хъугъэ.

зэзгьэшІэн фаеу хъугьагьэ.

1967-рэ илъэсым бжыхьэм къалэу Мыекъуапэ дэт еджапІэу N 15-м кІэлэцІыкІу орэдыІо ансамблэу «Одыджын» зыфиІорэр щызэхэсщагъ. ЕджапІэм ипэщагъэр кІэлэегъэджэ ыкІи цыф шагъоу Леонид Лебедевыр ары. Апшъэрэ классхэм арысхэр ары ансамблэм хэтыгьэхэр. СиІофшІэгьу-музыкантхэм яорэдхэм садэлажьэщтыгь, сэри зэхаслъхьэщтыгъэх. Мэзищым къыкІоцІ программэ гъэнэфагъэ тиІэ хъугъэ ыкІи Краснодар щыкІогьэ фестиваль иным 1967-рэ илъэсым лауреат тыщыхъугъ. Гъэзетхэми ансамблэм игугъу дахэкІэ ашІыгъ. ЧІыпІэ авторхэм яорэдхэу сыздэлэжьагьэхэр тыратхэхэу рагьэжьагь. ЦІыфхэм яльэІухэмкІэ а орэдхэр радиом къытыхэ хъугъэ. Нэужым ансамблэм хэтыгьэхэр зэкІэ музыкэм ящы-Іэныгъэ фагъэІорышІэнэу фэягъэх, ау щыІэныгъэм о зэрэпіоу зэкіэ щыхъурэп.

ТІэкІу-тІэкІузэ орэдхэм адэлэжьэгьэныр сэркІэ жанрэ ыкіи шьошэ гьэнэфагьэ хъугьэ. Материал гьэшІэгьонхэм зэхьокІыныгьэ афэсшІыщтыгь, нахь дахэу, нахь игьэкІотыгьэу ыкіи гум льыІэсэу зэрэхъущтхэм ренэу сынаІэ тезгьэтыгь. А екІоліакІэр ситворчествэ инэшэнэ шъхьаІэхэм ащыщ хъугьэ. КІэлэеджакІохэм яансамблэу «Одыджыным» бэ ыкъудыинэу мыхъугьэми, ситворческэ щыІзныгьэкІэ ащи мэхьэнэ цІыкІоп иІагьэр.

КІэлэцІыкІухэм Іоф зэра-

дэсшіагъэм ыкіи Адыгэ хэку еджэпіэ-интернатым орэдыю ансамблэу «Налмэсыр» зэрэщызэхэсщагьэм афэгьэхынгьэу тіэкіу къэсіуатэмэ сшіоигъу. А лъэхъаным директорэу еджапІэм иІагьэр цІыф шІагьоу Серафимов Илларион Павловичыр ары. Іофэу зыуж сихьагьэр ащ къыгурыющтыгь, сиіэпэіэсэныгьэ уасэ къыфишІыщтыгъ. ПІэлъэ кІэкІым къыкІоцІ апшъэрэ классхэм арысхэр зыхэлэжьэхэрэ орэдыlо ансамблэ мыдэй зэхэсщэн слъэкІыгъэ. НахьыбэмкІэ ахэм къа орздых. Ягуапэу кlали пшъашъи репетицием къекІуалІэщтыгьэх. Къэпіонкіэ орэдхэр къиныгъэхэми, мафэ къэс сызэрадэлажьэрэм къыхэкІэу ащ фэдизэу къин къащыхъущтыгъэп. ЕджэпІэ зэфэшъхьафхэм анэмыкІэу, край телевидениемкІи тиансамблэ концертхэр къытыщтыгъэх.

Илъэсыбэ тешіэжылгьэми, а ансамблэм хэтыгьэхэм ащыщхэм сызаlукіэкіэ, музыкэр шіу зэрязгьэльэгьугьэм пае къызэрэсфэразэхэр къысаlо, а илъэсхэр тыгу къэтэгьэкіыжых.

1968-рэ илъэсым хьакІэщэу «Адыгеим» ресторан къыщызэІуахыгъагъ. Оркестрэм ипащэу сэ сагъэнэфэгъагъ. Іоф къыздашІэщтыгъ В. Шаповаловым (альт-саксофон), Э. Маркарьян (аккордеон), А. Борисовым (рояль), А. Пэнэшъум, Н. Кабатовым. КІалэхэр зэкІэ ныбжьыкІэхэу, сэнаущыгъэ ахэльэу, творчествэм епхыгьэ гухэль шІагьохэр яІэу щытыгьэх. Джаз къедгъающтыгъэ, зэхъокІыныгъэхэр фэтшІыщтыгъэх, тэри тызэрэгьэчэфэу, цІыфэу къекІуалІэхэрэри зэрэдгьэрэзэщтхэм ыуж титыгъ.

Ау кlалэхэр ресторан орэдыlо къызэрыкІоу щытыгьэхэп. Музыкальнэ произведение зэфэшъхьафхэм Іоф адатшІэщтыгь. А лъэхъаным орэдкъэІонымкІэ ыкІи дирижер лъэныкъомкІэ гъэсэныгъэ зиІэхэм ащыщыбэхэр ежьхэми музыкэ зэхалъхьаным ыуж ихьэщтыгьэх. Сэ аранжировкэ ахэм яорэдхэр сшІыштыгъэх. рестораным иоркестрэ иорэдыІохэр тигьусэхэу радиом щытеттхэщтыгъэх. Тызыфэягъэр адыгэ орэдым пшынэмрэ пхъэкІычхэмрэкІэ зэрэдежъыухэрэм имызакъоу, эстраднэ оркестрэми къыдаюшъуныр ары. Адыгэ культурэм имузыкальнэ щыlакlэ тэри тиlахь хэтшlыхьэщтыгъ, чыпіэ радиомкіэ тызыдэлэжьэгьэ произведение шіагьохэр къырагъаlощтыгьэх. Радиом ифонотекэ сэ іоф зыдэсшіэгьэ орэдыбэ джы къызнэсыгъэм хэлъ.

«Ори, Іофэу пшІэрэми уикІалэ арыгушхощта...»

Къызэрэсщагъэмрэ кlалэ къызэрэсфэхъугъэмрэ

1970-рэ илъэсым мэлылъфэгъум Уджыхъу ТІалиб ыпхъоу Мирэ къэсщагъ. Радиор ары нэlуасэ тызщызэфэхъугъагъэр. Джы мары илъэс 40-м ехъугъэу тихъяри тикъини зэдэдгощызэ щыlэныгъэ гъогум тырэкlo.

Джэгур къуаджэу Джэджэхьаблэ, сянэ иунэ, щыкІуагъ. Тхьамафэм ехъу ащ ыкъудыигъ. ЗэлъашІэрэ пщынаоу Псэунэкъо Зое мэфэ пчъагъэм пщынэм тфеуагь. Ижъырэ хабзэм тетэу пчыхьэ къэс тиlaхьыл-благъэхэм нысэр ядэжь рагьэблагьэщтыгь, джэгущтыгьэх. Джэгур аухыфэ адыгэ хабзэм тетэу, къыздеджэгъэ синыбджэгъоу Гъэзэуат дэжь сыщы-Іагь. БлэкІыгьэ ильэсхэм ашІыщтыгъэ джэгухэм непэрэхэр атекІых — лъэпкъым имыхабзэхэр къахафэхэ хъугьэ.

Мыекъуапэ иурамэу Госпитальнэм фэтэр щытыубытыгьагь. Бысым бзылъфыгъэу Вера Иван ыпхъур интеллигент шъыпкъэу щытыгь. Ренэу шъабэу гущыІэщтыгь, цІыф шъырытыгь. УдэгущыІэми федэ зыхэпхынэу бэ къыІонэу ышІэщтыгьэр. УнапкІэм итын фэгъэхьыгъэу зыпари къытиІощтыгъэп, тэри дгъэгужъоу къыхэкІыщтыгъэп. Мы унэм 1971-рэ илъэсым тикІалэу Азэмат къыщыхъугъ. Чэщым сыхьатыр 2-м сымэджэщым сишъхьэгъусэ ащагъ. Пчэдыжьым сыхьатыр 10.30-м сымэджэщым сызытеом къо зэрэсиІэр къыса-Іуагь. Джащ къыщегъэжьагъэу нэмыкІ цІыф шъыпкъэ сызэрэхъугъэр къызгурыІуагъ, ты сыхъугъ ыкІи ащ сырыгушхуагъ.

Фэтэрым керогазкіэ тыщыпщэрыхьэщтыгь. Зыми иіэпыіэгьу тыщымыгугьэу тэр-тэрэу зытіыгьыжьыгь. Сэ іофшіэпіитіу, аужыпкъэм іофшіэпіищ саіутэу къыхэкіыгь. Мыдэеу къэзгьахъэщтыгь. Музыкант ныбжьыкіэ іэпэіасэу салъытэщтыгъэми, ренэу сызфэрэзэжыгьэп. Рестораным Іоф зэрэщысшІэрэм сыгукІэ сигъэразэщтыгьэп. Зыгорэ къысэкІуалІзу, сомищ къысфищэеу «ахъщэ къызкІыостырэр сызыфаер къебгъэІоным пай» ыІоу къызысиІокІэ, сигъэцІыкІугъэу слъытэщтыгъэ.

КультурэмкІэ институтэу Краснодар дэтым щезыгъаджэхэрэм ащыщ хъулъфыгъэу дэгъоу синэІуасэм зэгорэм мырэущтэу къысиІуагъ:

— Аслъан, сыд фэдизрэ джыри рестораным ущылэжьэн угу хэлъа? О умузыкант Іэпэlас, апшъэрэ гъэсэныгъэ уищыкlагъ. КІэкІэу къэпІон хъумэ, нэмыкl гъогу о уищыкlагъэр, ау рестораныр арэп.

— Сэри дэгъоу зэкіэ къызгурэю, ау унагъо, кіэлэціыкіу сиі, унэ къысатыгъэгоп, ащ нэмыкіэуи бэ зэшіомыхыгъэу сиіэр, — естыжьыгъ джэуап.

— А зэкlэ къызгурэlо, — ыlуагъ ащ, — ау уикlалэ ины хъумэ ыlощтым уегупшысагъа? О пшъхьэкlи, рестораным loфэу щыпшlэрэмкlи ар къыпфэрэзэнэу къыпшlошlа?

А зэдэгущыlэгъум бэмэ саригъэгупшысагъ. 1971-рэ илъэсым гъэмафэм Краснодар сыкlyaгъ, ушэтынхэр стыхи, заочнэу культурэмкlэ институтым хоровой дирижированиемкlэ иотделение сычlэхьагъ.

1972-рэ илъэсым Мыекъуапэ унэ къыщысатыгъ. Ащыгъум илъэс 29-рэ сыныбжьыгъэр. Апшъэрэ гъэсэныгъи уимыlэу, апшъэрэ хэбзэ ІэнатІэхэми къыбдеlэн Іахьыл ащыуимыlэу ащ фэдэ къыбдэхъуныр бгъэшlэгъонэу щытыгъ.

Институтым илъэсрэ сызыщеджэ нэуж гухэлъ гъэнэфагъэхэм ыкlи гупшысэхэм япхыгъэу рестораныр lэкlыб сшlыгъэ. Музыкэ дэгъу едэlунышъ, ифэшъошэ уасэ фишlышъунэу а пъэхъаным интеллигент цlыф зызыгъэпсэфынэу Мыекъуапэ дэт рестораным къакlохэрэм ахэтыгъэп. 1973-рэ илъэсым ныбжьыкlэ куп сыугъои, орэдыlо-инструментальнэ ансамблэу «Орэд» зыфиlорэр зэхэсщагъ.

Джащ тетэу ящэнэрэу филармонием къэзгъэзэжьыгъ. Ыпэкіэ, 1967-рэ ыкіи 1969-рэ илъэсхэм ансамблэу «Орида» зыфигорэм игитаристэу филармонием Іоф щысшІэ зэхъум, нэмыкІ крайхэм ыкІи республикэхэм къаращыгъэ музыкантхэр ащ хэтынхэу рагъэблэгъэгъагъэх. Ау Адыгеим щыщ гори ахэм ахэтыгъэп. Лъэпкъ музыкэр дэеу зэрашІэрэм имызакъоу, адыгэ орэдхэм яаранжировкэкІэ ІэпэІэсэныгъэ ахэлъыгъэп ыкІи агукІэ ащ фэчэфыгъэхэп. І астрольхэм апэкіэ ансамблэм ипрограммэ Художественнэ советым рахьылІэщтыгъ. Партием ихэку комитет Іоф щызышІэхэрэри ащ хэлажьэщтыгъэх. А лъэхъаным аусыгъэ орэдхэр ыкІи адыгэ композиторхэм яусэхэр (программэм ипроцент 30 — 40 фэдиз хъущтыгъэх) репертуарым хэтыгъэх. Ау хэкум тызэрекІзу лъэпкъ орэдхэр къедгьающтыгьэхэп ыки къатющтыгъэхэп. Сыда пІомэ цІыфэу къекІуалІэхэрэм ахэр ашІогьэшІэгьоныгьэхэп, къызэрыкІуащэуи ахэр щытыгъэх.

(Джыри къыкІэлъыкІощт).

ЛЪЭПКЪ ІОФЫГЪОХЭР

Яеджэн зэпыущтэп

Сирием къикіыгъэ ныбжьыкіэхэу Адыгэ Республикэм иапшъэрэ еджапіэхэм ащеджэхэрэм яеджэгъу уахътэ зэпагъзун фаеу хъугъагъэ. Ар студентхэм еджапкіэ атынэу амал зэрямыіэм къыхэкіыгъагъ.

Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ макъэ къызэригъэІугъэмкІэ, Сирием щыщ студентэу Урысыем щеджэхэрэм зэпамыгъэоу апшъэрэ еджапІзу зычІэсхэр джы къарагъэухынхэу унашъо ашІыгъ. Джащ фэдэ чІыпІз зэжъу ифэгъагъэх Къэбэртэе-Бэлъкъар къэралыгъо университетым щеджэрэ ныбжьыкІзхэри.

Ари, Адыгэ къэралыгъо университетри мы илъэс еджэгъум Урысые Федерацием и Правительствэ иквотэхэр зэратыхэрэм ахэфэгъагъэхэп, ащ пае федеральнэ ахъщэр къафатlупщыныри зэпагъэугъагъ.

Студентхэм къыхахыгъэ сэнэхьатхэр зэрагъэгъотынхэм фэш Адыгеим ипащэхэм яшоигъоныгъэкlэ лъэпкъ Іофхэмкlэ, Іэкlыб къэралхэм адыряlэ зэпхыныгъэхэмкlэ ыкlи къэбар жъугъэм иамалхэмкlэ Комитетым ипащэу Шъхьэлэхъо Аскэр Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ ыкlи шlэныгъэмрэкlэ и Министерствэ лъэlу тхылъкlэ зыфигъэзэгъагъ. Зао зыщыкlорэ хэгъэгум къикlыгъэ

ныбжыкіэхэм апашъхьэ къиуцогьэ Іофыгьор зэшіохыгьэным пае мылъку гъэнэфагъэ зэрящыкіагъэр ащ итхэгъагъ. Армырмэ, яхэгъэгуи амыгъэзэжьэу ыкіи емыджэшъухэу гъогум къытенэнхэу хъущтыгъэ.

Джәуапыр къэмыкlожьызэ, республикэм шlушlэ lэпыlэгъу къыщаугъоигъагъ, ахъщэр Сирием къикlыгъэ студентхэм еджэгъу илъэсым афикъущтыгъ.

— Тилъэпкъэгъухэм къахэкlыгъэ кlалэхэмрэ пшъашъэхэмрэ афэгумэкlыгъэхэм ащыщых общественнэ организациехэр, бизнесым хэщэгъэ цlыф-

хэр, хэбзэ ІофышІэхэр, депутатхэр, нэмыкІхэри. Ахъщэу къаугъоигъэр студентхэм илъэсым реджэнхэу Іоныгъом и 9-м яттыгъагъ. Мазэ текІыгъэу Москва унашъоу щаштагъэм инэу тигъэрэзагъ. Джы ныбжыкІэ 16-у федеральнэ квотэхэр къызэратыгъэхэр хабзэм иахъщэкІэ еджэщтых, — къытиІуагъ Шъхьэлэхъо Аскэр.

Сирием къикlыгъэ студентхэр ыпкlэ хэмылъэу зэреджэщтхэм фэшъхьафэу зыщыпсэунхэ унэхэри общежитиехэм къащаратыгъэх.

Урысые Федерацием и Президент дэжь граждан обществэм хэхъоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэмкІэ ыкІи цІыфым ифитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкІэ щыІэ Советым Президентымрэ Урысые Федерацием гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэрэ Сирием щыщ студентхэм Урысыем шІэныгъэхэр щызэрагьэгьотыным фэгьэхьыгъэ ІофыгъохэмкІэ зызафегъазэм, илъэlу къыфагъэцэкlагъ. Министрэм игуадзэу Александр Повалко кІегъэтхъы мыщ фэдэ гущы ээритхагъэхэр:

«... Сирием иціыфхэу Урысыем иапшъэрэ еджапіэхэм ачіэсхэм федеральнэ бюджетым къыхэкіырэ ахъщэмкіэ шіэныгъэхэр зэрагъэгъотын фитых» ыіоу, ялъэіу ипэгъокізу іизыни къызэраритырэр.

Джырэ уахътэм студенти 104-мэ — Къэбэртэе-Бэлъкъар Республикэм, нэбгырэ 16-мэ Адыгеим ыпкіэ хэмылъэу апшъэрэ гъэсэныгъэ щызэрагъэгъотыщт.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

Нэнэ дахэм фэгушІуагъэх

КІэлэегъэджэ Іофшіэным иветеранэу Абэтэ Цуцэ июбилей фэгъэхьыгъэ зэіукіэгъу гъэшіэгъон бэмышіэу тыхэлэжьагъ. Адыгэ кіэлэегъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусенэ ыціэкіэ щытым иліыкіохэр Ц. Абатэм ыдэжь щыіагъэх, зэдэгущыіэгъоу зэдыряіагъэм ліэуж зэфэшъхьафхэр зэфищагъэх.

Адыгэ кіэлэегъэджэ колледжым идиректорэу Ацумыжъ Казбек, еджапіэм икіэлэегъаджэу Наталья Гайворонскаяр Абэтэ Цуцэ ищыіэныгъэ гъогу къытегущыіагъэх, гуфэбэныгъэу фыряіэр шіуфэс тхылъэу ратыгъэм къыщаіуагъ.

КІэлэегъэджэ ІофшІэным, гъэсэныгъэм илъэсыбэрэ Ц. Абатэр апылъыгъ, ублэпІэ еджапІэхэм апае тхылъхэр къыдигъэкІыгъэх. Хэгъэгу зэошхом илъэхъан, ныбжыыкІэ дэдэу щытыгъэми, зыфагъэзэрэ ІофшІэныр ыгъэцакІэзэ, зэо кІыбым щылэжьагъ. КІэлэегъэджэ училищым щыригъэджагъэмэ ащыщхэр цІэрыІо хъугъэх.

Ацумыжъ Казбек къызэри-Іуагъэу, кіэлэегъэджэ колледжым зэхахьэу щыкіуагъэм Ц. Абатэм иіофшіагъэ осэ ин щыфашіыгъ, ветераныр еджапіэм рагъэблагъэзэ ашіыщт, тапэкіи упчіэжьэгъоу яіэщт.

К. Ацумыжыр, колледжым щеджэхэрэр Ц. Абатэм фэгушlуагьэх. Адыгеим и Парламент и Щытхъу тхылъэу къыфагъэшъошагъэр ратыжызэ, шloy щыlэр къыдэхъунэу фэлъэlуагъэх.

— Псэйтыку сыкъыщыхъугъ, Мыекъуапэ сыщэпсэу. Сятэу Рэщыдэ, сиlахылхэм, сезыгъэджагъэхэм сафэраз, — къеlуатэ Ц. Абатэм. — Лъытэныгъэ къысфаш и садэжь ныбжыкlэхэр, кlэлэегъаджэхэр, журналистхэр къызэрэкlуагъэхэр сщыгъупшэжьыщтэп. Тхьэм насыпышlо ешlых.

Мэшэлахь. Илъэс 90-рэ зыныбжь нэнэжъыр ылъэ тет. ТыкъигъэкІотэжьыгъ. Адыгэ Республикэм имэфэкІ пае гъэзетымкІэ зэкІэми афэгушІо зэрэшІоигъор къытиІуагъ.

Опсэу, Цуц! УишІушІагъэ кіодырэп, уауж къикІыгъэ лізужхэм лъагъэкІуатэ. Уинасып зыдэплъэгъужьэу Тхьэм гъэшІэ кіыхьэ къыует.

Сурэтым итхэр: Ацумыжъ Казбекрэ Наталья Гайворонскаямрэ Абэтэ Цуцэ фэгушюх.

Хъугъэ-шlагъэм зы нэбгырэ хэкlодагъ

Адыгеим ит поселкэу Западнэм пхырыкырэ мэшоку гьогум изэпырыкыпіэ дэжь автомобиль псынкізу «ИЖ» зыфиюрэмрэ электричкэмрэ мы мафэхэм щызэутэкіыгъэх. АР-м ошіэ-дэмышіэ юфхэмкіэ и Министерствэ игъэюрышіэпіэ шъхьаіэ ипресс-къулыкъу къызэритырэмкіэ, мэшюку гьогоу «Шытхьалэ — Хъыдыжъ» зыфиюрэм ия 23-рэ километрэр ары хъугъэ-шіагъэр къызщыхъугъэр. Машинэр зыгъэюрышіэщтыгъэу

илъэс 54-рэ зыныбжь водителыр аварием хэкlодагъ, ащ къыдисыгъэм шъобжаэр тещагъэхэу Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым нагъэсыгъ.

Хъугъэ-шагъэм лъапсэу фэхъугъэр джырэ уахътэм республикэм ихэбзэ-ухъумэк о къулыкъухэм агъэунэфы. Ау, пэшорыгъэшъ уплъэк унхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмк и датомобилым ируль к упрысыгъэм гъогурык оным ишапхъэхэр ыукъохи, мэшоку зэпырык и при благъэу къэсыгъэ электричкэм еутэк и къыхэгъэщыгъэн фае мы ч и при электропоездхэр мак узрэщызек охэрэр. Ащ къыхэк и водителыбэхэм щынагъо щымы за озэ, мэшоку зэпынагъо щымы у за озъя объясь и при багъо и при ба

рыкІыпІэм техьэх. Ау ар пшІэным ыпэкІэ зи пэрыохъу зэрэщымыІэр бгъэунэфын фае.

КІэзыІэжьыгъэ водителым лъэхъух

Чъэпыогъум и 3-м автомобиль гъогоу «М-4 Дон» зыфиlорэм икъекlолlапіэ дэжь тхьамыкlагъо къыщыхъугъ. Машинэхэу «Инфинити» ыкlи «ВАЗ-2110-р» гъогум щызэутэкlыгъэх. ВАЗ-м исыгъэ нэбгырищыр аварием хэкlодагъ.

Хъугъэ-шlагъэр зыпкъ къикlыгъэу алъытэрэ «Инфинитим» исыгъэ водителэу кlэзыlэжьыгъэм хэбзэухъумэкlо

къулыкъухэр джырэ уахътэм лъэхъух. Ар къалэу Краснодар щыщ Владимир Сергеевыр ары.

Мы хъугъэ-шагъэм обществэм мэхьанэшхо зэрэритыгъэм фэшl уголовнэ Іофэу къызэlуахыгъэр АР-м хэгъэгу кloцl Іофхэмкlэ и Министерствэ зэхифынэу фагъэзагъ. Ар зэрэлъыкlуатэрэм министрэу Александр Речицкэр ежь ышъхьэкlэ лъэплъэ.

Адыгеим ыкІи Краснодар краим ащыпсэухэу Владимир Сергеевыр зыдэщыІэр зышІэхэрэм республикэм иполицие макъэ къырагъэІунэу ялъэІух. Къэбарыр зыІэкІэлъхэр Мыекъуапэ щыІэ телефон номерэу (8772) 59-64-00-м е 02-м къытеонхэ алъэкІыщт.

(КъызыкІэлъыкІорэр чъэпыогъум и 9-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Мэфэ ошІухэр зыпкъ иуцожьыгъэхэми, зэчыр къэтюнэу пчыхьэрэ тырагъажьэщтыгъэп. Джыры ныІэп зысшІагьэр нэкІмазэм тхьамэфэ зыщыплІ горэ пымыкІзу ар зэрамыублэрэр. Ар къысэзыІогьэ синанэ аущтэу зыкіыщытымкіэ сеупчіыгъ шъхьаем, джэуапэу къыкІэрысхын слъэкІыгъэ закъор «джаущтэу щытынэу Тхьэм зэриlуагъэр» ары. Ащ сэ бэшlагъэу сызэрэкІэхъопсырэр ышІагъэмэ, ар къэзыугупшысыгъэр зэрэкІэгъожьыщтыгъэм сицыхьэ зэрэтелъыгъэм сыгу нахь къыгъэпсынк агъэу къысщыхъущтыгьэ. Джы ащ фэдизэу сызыкіэмыгуІэжьыщтыгъэр синанэ зыфиlогьэ пlальэр къэсыгьах пlоми хъунэу къызэриздзэщтыгъэр, Амзани непэ-неущэу тежьэмэ хъунэу зэрилъытэщтыгъэр ары. Ау етІани нэмыкІ ІофыгьокІэ сымыгумэкІыни слъэкІыщтыгьэп. Сыда пІомэ пчыхьэм зэчырхэр къэтІонхэу тызежьэкІэ, зызэрэбгъэпсын фаем сышыгъозагьэп. Ар къезгьэІуатэ сшІоигьоу Амзанэ сызеупчІым, сызэрэмыгугъэгъахэу ыгу ихыгъэу, къысфэгумэкІэуи къысщыхъоу къысэушъыигъ.

- Зызэбгъэгъэпэн къэбгъотыгь! Ащ фэдизэу земыгьэгьэгумэкІ.
- Ары шъхьай, сэ зызэрэсшІын фаер сшІэрэп.
- Зыгорэу зыпшІынэуи ищыкІагъэп, унагъоу тызыіухьэрэ пэпчъ зэчырхэр агу зэрэрихьынхэу, дэгъоу ыкІи мэкъэ чанкІэ къатІохэмэ хъугъэ ныІэп, къыбгурыІуагъа?

Ащ къызэрыкоу къыщыхъурэр сэ сфэгъэцэкІэнэу сицыхьэ зытелъыжьэпышъ, джэуап естыжьыным ычІыпІэкІэ сыІуплъыхьэу есэгъажьэ.

- О узыпылъыщтыр тэ къыддебгъэштэнэу ары, — сызэреджэнджэшырэм гу къылъитагъэу къысеlo.
- Дэгъу, джы сэІо мэкъэ хъыбэйкІэ, сицыхьэ зытемылъыжьэу.
- Адэ зэчырэу къэтІощтхэр езбырэу ошІэха? — цыхьэшхо къызэрэсфимышІырэр фэмыгъэбылъэу сынэгу къыкІэплъэшъ, къысэупчІы.
 - СэшІэ! сыкъэгуІэ.
- Сыда къызэредгъэжьэн фаер?
- «Шъэлэуатба»! джыри къызыІосэпхъоты.
- Хэлъ гущыІэхэр ары зы-
- КъызгурыІуагъ. Езбырэу зэрэсшіэрэр пшіошъ мыхъурэмэ, мары къедэlу:

шъэлэуатыр сэламэу Чэщи, мафи зэпытэу Къаимэтыр къэсыфэ Къытфегъэхба, си Алахь!

- Ащ сыда къыкІэлъыкІон фаер?
- «Хъурмэ чъыгыр» арба.
- Къаlуи адэ.
- Хъурмэ чъыгыр къагъэуцу:
- «Къыпыч, alo, Пегъымбар!»

«СиІумэтмэ къыпамычэу, Къыпысчынэп, си Алахь!»

- зэпысэгъэу, къызэрэсщытхъущтым сицыхьэ телъэу сы-Іуплъыхьэу есэгъажьэ. Ежьыр ащ ычІыпІэкІэ къысэупчІы:
- ЕтІанэ?
- Етlанэ «Шы къэритlур...» къыкІэлъэкІоба.

«КъыкІэлъэкІо» пІонышъ, къэуухыщтэп ныІа? Е умышІэрэмэ къаІо, сэ озгъэшІэщт.

СэшІэ сіуагъэба зэкіэ зэчырхэр. ПшІошъ мыхъурэмэ, адрэ къэнэжьыгъэхэми къядэlу:

ШыкъэритІур къыфычіащы:

«Ешэс, -— alo, — Пегъымбар!»

«Сиlумэтхэр емышэсэу Сешэсынэп, си Алахь!»

лъыгъэхэр, — ишъыпкъэ дэдэу къытщигъэхъунэу хилъасагъэу ыІощтыгъэ. Ау иныбджэгъум зичэзыу пцІэу къырищэжьагъэр мызыгъэгум Амзанэ ыгу темыфэу фидзыгь:

- Тыгъужъ шъыпкъагъэха, хьауми тыгъужъ мышъыпкъагъэха?
- Адэ тыгъужъыпцІ мэхъуа? – Мэхъуба, мытыгъужъы-
 - Адэ пцІы
 - къэсэуса? – Ар зыщыплъэгъугъэхэм елъытыгъ...
 - Зыщыслъэгъугъэхэр тыгъужъхэр зыщыплъэгъунхэ фаер арба!
 - Ар тыда?
 - Тыгъужъхэр

Іуатэхэу мэхъу. Тэ тищагу хьэу дэлъхэм ащ фэдэу цэкъалэу зи къахэкІэу мыхъугъэми, хымахьэхэм ацэхэмкіэ слъэкіапіэ мызэу зыкъыхагъанэу зэп зэрэхъугъэр. Ащ пае джы семыгупшысэн слъэкІырэп зэчырхэр къэтІонхэу тызежьэкІэ, зищагу тыдэхьащтхэм яхьэхэр къытэмыцакъэхэу тызэрашюкыщтым. Апэрэ хьэри сэ къысэцэкъэнэу ары къызэрэсщыхъурэр. Ащ ищтагьо сыкъыхэкІын сымылъэкІэу сызыгьэгумэкІырэмкІэ Амзанэ сеупчІы:

- Хьэ бзаджэхэр зыдэлъ-
- хэм адэжьи тыдэхьащта? - Хьэхэм уащышынэн ищыкІагъэп.
- Сыда?
- НэкІмазэр къызихьэкІэ тхьалъэІу зэчырхэр къэзыІохэрэ кІэлэцІыкІухэр къызэрэІухьащтхэр унагъомэ ашІэшъ, зихьэ

хъущтыгъэу ыкІи нэмыкІ шъыпкъэу щытыщтыгъэу цІыфмэ alo. Сэри сицыхьэ тель а ешъуакІом химыгьэукъощтыгьэмэ, ситатэ фэдэу джы ежь Хьамеди зэринэкІыщтыгъэм, хэта зышІэрэр, нэмази ышІыныекІи

Ащ нахьи нахь сэгъэшІагъо, тиІэгьо-благьо щыпсэурэ шъузхэмкІэ Кэлъанэ янэ закъом зэримынэкІырэр. Ышъхьэ мэузэу, нэкІыр къемызэгъыщтэу ушъхьагъу ышІэу ары нэмыкІхэм зэрагорэр. Шъузхэм зышъхьэ къэмыузырэ ахэтэу бэрэ слъэгъурэп. Зазэми, нанэ Рампэси, инысэ Іунати, Озерэ янэ Долэтхъани, Мэджыдэ янэ Дзэхъани, Тэйбати, Цуци, Бухэ-Нурбыйдхэм янэ Каци, нэмыкІ Кацэу Шэрэліыкъо ишъузи, нэмыкіхэми анатіэхэр шъхьэтехъокІэ пытэу пхыгъэхэу, хэщэ-Іукіхэу зэп зэрэсльэгьухэрэр. Сэ синани а шъхьэузым къыфыригъашІэу къыхэкІы. Ау зэкІэми ащ пае къамыгъанэу игьом анэкІы, пчыхьэ хэІэжьыгьоми, нэфшъэгьо сэрашшІыгьоми шхыныгьо кІэщыгьохэмкІэ зэфэсакъыжьхэзэ, зэдэгуащэх. Джащ фэдэу зы нэмазшІыгъуи зэрэбламыгъэкІырэм сыщыгъуаз, тадэжь къызыкІохэкІэ зэкІэри зэфаІотэжьышъ. Кэлъанэ янэ ахэм къахахьэ-

рэп. Дзэхъанэрэ арырэ язэрэ-

мыгъэгощырэр къэшІэгъуаеу, зэфагу чэоу губжыгьаем хэтхэу къызэчъэлІагьэхэм зэтыримыІажэщтыгъэхэмэ, зэжэхэлъэдэныехэшъ зэрэупІэІущтхэу къыпщагъэхъоу, мафэ къэс пІоми хъунэу зэрэзэціаціэштыгьэхэр сынахь ціыкіу зэхъум слъэгъущтыгьэ. Бырсырым зыхэкІыжьыгьэхэр чылэгьунэм шъофым еоліэрэ яхэтэ пакіэ Хьамедэ унэ щишІи, зэкощыжьыхэр ары. Ящагужъэу Мэджыдэдхэм ячэунатІэ дэжь къыщабгынэжьыгъэм джы гъэ къэси лъагэу щызэхэкІыхьэрэ пырамыжьыр ары Кэлъанрэ Амзанрэ джэгупІэ-зыгъэбылъыпІэу яІэр. Ащ Лимэт къызыщымылъэгъожьырэм къыщегъэжьагьэу зэгъунэгъу шъузитІум язэцІэцІэ-зэбгын зэхэпхыжьырэп. Джы ти-Іэгьо-благьо укъызихьэкІэ ащ фэдэу тхьак Гумэхэр зыкудэрэр къытпэчІынатІэу щыс тинэнэжъыдхэм ящагу мымафэ къэсмэ, тхьамафэм къыкіоці зыщэ-зыплІэ къыдэІукІырэр ары. СыдигьокІи емызэщыжьэу ар къезыгъажьэрэр инэплъэгъу синанэ къифэгъахэмэ, гущыІэ Іаехэр къезымыІонхэ зымылъэкІырэ сятэшыпхъур ары. Синанэ зищыІэнэу пылъ шъхьаем, лъыр ышъхьэ къыдырегьэфыешъ, сыд фэдизэу кІипхагъэкІи ишІуагъэ къемыкізу, зыдэкіожьыщтыр узым ригъашІэрэп. Самэт аужырэ уахътэхэм ащ фэдэшъ зэрэщытыгъэр, синанэ сыфэщынэ.

Ары, Самэт джащ фэдэу сымэджэ хьылъэу зэрэщытызи, зы мэфэ закъуи нэкІыр хинагъэп, зы нэмазшІыгъуи блитІупщыщтыгъэп. Тхьэр ыгу илъ зэпытыгъэти, ахэмкІэ псапэ къылэжьы шІоигъуагъ. Ащ фэдэу Кэлъанэ янэ зэрэмысымаджэзи зэримынэкІырэр е нэмаз зэримышырэр сшіотэрэзэп. Аужыпкъэм ащ къэбар зэригъэlурэм фэдэу сымэджэ шъыпкъэу, фэмынэкІышъунэу щытмэ, нэмазлыкъым тетІысхьэу, игунэхьэшІагъэ къыфигьэгьунэу Тхьэм зыкlемыльэlурэр къызгурыІорэп.

(Джыри къыкІэлъыкІощт).

ХЪУРМЭ Хъусен

Тиурам тыгьэр къыщыкъокІы

Романым иятюнэрэ тхылъ щыщ пычыгъохэр

Къумгъан-лэджэныр

къагъэуцу: «Зытхьакі, — alo,

Пегъымбар!» Сијумэтхэм замытхьакізу ЗыстхьакІынэп, си Алахь!» Джэнэтыпчъэр къызэlуахы:

«Ихьажь, — alo, — Пегъымбар!». «Сиlумэтхэр имыхьажьэу

Сихьажьынэп, си Алахь!» — Джы къызгурыlуагъ зэчырхэр зэрэпшІэхэрэр. Унагъохэм адэжь тыlухьэ къэси къыддебгъаштэзэ джахэр зэкІэ мэкъэ чанкіэ къэпіон фае.

Сшынахьыжъ зыкъысшІуигъэнэн ымылъэкІынэу зэчырхэр къызэрэсіуагьэхэмкіэ сызыфэрэзэжьэу, джыри къызэрэсэупчІыщтым иджэуап къызэрестыжьынэу хьазырыпсэу сыщытыгъ. Сыда пІомэ ахэм сакъыхэукъощтыгъэмэ, сыпцІыусэу Кэлъанэ риІоныекІи зэуи арыгъэп. ИщыкІэгъагъэр зэгъэгубжыгъу ныІэп. Хьау, аш сигъэгумэкІыкІэ арэп, а иныбджэгъуми тэ пціэу къытфиусырар макІэпышъ. КъызгурыІуагъэр тилошъ мэхъу фэлэу ар къызытэплъыкіэ, нахь хигъэхъоныр зэришэныр ары. Зымафи джаш фэдагъ. Ежьхэр чылэгъунэм зэрэlусхэм пае «тыгъужъхэр бэрэ зэрилъэгъухэрэм» икъэбарэу къыІуатэрэмэ Амзани сэри бэшІагъэ тызязэщыжьыгъэр. Джыри тадэжь тыщыджэгухэзэ, ащ зэришэнэу, тыгъужъхэм яюф къырищэжьагъ. Мыщ ыпэкІэ зэ зы тыгъужъ е ту зигугъу къышыщтыгъэр. Джы пчыхьэ горэм зылъыплъагъэу тызыхигъэдаюрэмэ япчъагъэ мэкіэ-шъокіагъэп.

ЗэкІэри зы быныгъэхэн фай, мацІэм фэдэу зэхэгогъагъэх. Шъулъэгъугъоти шы джэдэжъ горэ къаухъурэигъэу, ытхыцІэ ецэкъэнхэу зэрэпымэзым зэрэхэсхэр пшІэрэба? ПэнэлъэцІыкІум къыхэхъушъутыгъагъэхэн фай, ащ ыгъун ары.

- О тыда узыдэщытыгъэр?
- Тадэжь сыдэтэу сяплъыщтыгъэ.
- Мор зичыжьагъэм щы-Іагъэхэр тыгъужъхэмэ сыда озыгьэшІагьэр? Джы тыгьужьхэр тимэзхэм ахагъэк одык ыгъэхэу Мэд еІори.
- Адэ хэта шым тебэнэгъагъэхэр?
- Хьэ нэкІыгьэхэу шъофым илъхэр арыхэщтын.
- Ахэр одыбзэхэу Къэрэсыу Іушъо Іулъыхэу сэлъэгъу зэпытых, — сэри Амзанэ ыІорэр сшІошъ нахь хъугъэу сахэгущыІэ. ШъыпкъэмкІэ, хьэ гъорыкІохэу ныбаджэ хъугъэхэр ПэнэлъэцІыкІум иІэгъо-благъо тыщыджэгухэ зыхъукІэ, зэуж итхэу кІуашъэхэу чыжьэкІэ тинэплъэгъу къыщыредзэх. Кэльанэ тыгьужьэу тигьаштэ шІоигьохэр а дэдэхэр арыхэу зэрэщытхэм сицыхьэ телъ.
- Сэ спъэгъугъэхэр т жъым фэдэкъэбзагъэх, шъэныкъо фэдиз хъущтыгъэх, — зырызэу къытэплъы, етІанэ ымакъэ теубытагъэ хэмылъыжьэу къыпегъэхъожьы. — Сегупшысэжьышъ, ахэр мытыгъужъыгъэхэнкІи мэхъу. Зэрэчыжьагъэхэм пае а хьэу зыфашъу-Іохэрэм ахэзгъэкІокІагъэхэнкІи пшІэнэп...

Ары, ныбэ нэкІхэу гъаблэм къафыригъашІэ зыхъукІэ, хьэхэмрэ тыгъужъхэмрэ зэхэгъэкіокіэгъошіухэу Хьаталэдхэм адэжь Мэд икуп къызыщызэрэугъойхэкІэ аloy зэхэсэхы. Ар къыушыхьатэу хьэхэми тыгъужъым фэдэу цІыфхэр ашхыхэу къызэрэхэкІырэм фэгъэхьыгъэ къэбархэри къа-

бзаджэхэм рапхы е къакъырхэм арашІыхьэх. Адрэхэми уащэщынэмэ, тауж зыкъимыгъанэу, тазыфагу дэти хъугъэ ныІэп, сшынахьыжъ сигъэрэхьатынэу пылъыгъ. Ар лъэшэу сигопагъ.

Апэрэ пчыхьэр

Амзанэрэ Кэлъанэрэ тыгъуасэ зэрэзэзэгьыгьагьэхэу, дунаир къэмыушІункІыпэзэ, Кэлъанэ тадэжь къэкІуагъэти, сыгупсэфыжьыгъэу жьы къэсщэжьыгъ. Сызытещыныхьэщтыгъэр, пчыхьашъхьэ зэчыр къатІозэ чылэм тыкъызэрэщекІокІыщтыр ащ янэ-ятэхэм зашlэкlэ, къамыгъэкІонэу ары. Сыда пІомэ яунагъокіэ диныр ашіоіофэу зэрэщымытыр сэшІэ. Ятэ Хьамедэ комбайнер ІэпэІасэу, бункерышъхьэм быракъ плъыжьыр щыбыбатэу колхозым гъэ къэси лэжьыгьабэ къыщеюжьми, илэгъоу титэмашъхьэ щыпсэурэ хъулъфыгъэхэр ащ фэдизэу иютъу-шютъухэп, нэкмазэр къызысыкІэ, ахэм афэдэуи ынэкІырэп, нэмазшІынми пылъэп. Арэущтэу зыкІыщытэу къысщыхъурэр диныр зыгъэлъэпіэрэ шъузхэр «Джаур цІыкІукІэ» заджэхэрэ Айтэчэу онэгум къищы къодыерэм мафэ къэси ыдэжь зыкъызэрэфыригъэхьырэр ары. НахьыбэрэмкІэ ащ аркъ чекушкэ зытІу къызыдихьэу Кэлъанэ elo. ЗыщыІэнэкІми, ежь Кэлъанэ тучаным агъачъэшъ, зэшъощтхэр хъоеу къырагъэхьы. Джащыгъум аркъыр ашъхьэ къеуагъэу унэгупэм Іут чъыгышхом ижьау чІэсхэу зэрэгъэкуожьхэ зыхъукІэ, Тхьэ щымы эра орэр урамым блэкІыхэрэми зэхахы. Хьамедэп ащ пае згъэмысэрэр, Айтэч ціыкіу нахь. Сыда піомэ ащ иаркъкІэ Іогъу-шІэгъу къымышІзэпытыщтыгъэмэ, тигъунэгъулым ипсауныгы нахь дэй мы-

-

Лъэпсэ пытэр мэбагъо

Унагьом игъэпытэнрэ шъхьэгъусэ зэфэхъурэ ныбжьыкіэхэу щыіэныгъэм игъогу зэдытехьагъэхэмрэ афэгъэхьыгъэ зэхахьэу Мыекъуапэ ипчэгу шъхьаіэу Лениным ыціэкіэ щытым щыкіуагъэм ціыфыбэ еплъыгъ. Зы сэнэхьатым рылэжьэрэ унагъохэм, лізужхэр зэзыпхыхэрэм ящытхъу щаіуагъ, культурэм иіофышіэхэм зэіукіэр яорэдхэмкіэ къагъэдэхагъ.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэ игуадзэу Наталья Широковар зэхахьэм хэлажьэрэмэ къафэгушlуагъ. Унагъор пытэмэ хэгъэгури зэрэпытэщтыр къыхигъэщызэ, цlыфым ищы- визигъэдахэрэм къытегущы вагъ. Шъхьэгъусэ зэфэхъурэ ныбжык мыральэ вуагъ.

Дахэу фэпагьэхэу кьэзэрэщэрэ ныбжьыкіэхэр сценэм къырагьэблагьэх. Орэдышъоу пчэгум щыжьынчырэм гур къеіэты, ціыфхэр зэхахьэм къырещаліэх. Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артисткэу Афэшіэгьо Фаинэрэ Адыгеим инароднэ артистэу Сихъу Станиславрэ мэфэкі зэіукіэгъур зэращэзэ, унагьом имэхьанэ щысэ зэфэшъхьафхэмкіэ къаіуатэ. Лъэпсэ пытэ зиіэ чъыгым унагьор рагьапшэзэ, ціыфыр насыпышіо хъуным фэші унагьомрэ щыіэ-

ныгъэмрэ зэрэзэпхыгъэхэм къытегущыГэх.

Шъхьэгъусэ зэфэхъугъэхэ Батырбый Адамрэ Кобэщыч Рузанэрэ, Хъупэ Рустамрэ Тхьапшъэкъо Зарэрэ, Ханаев Дмитрийрэ Савельева Ольгэрэ, Едыдж Казбекрэ Тхьагьэпсэу Фаридэрэ, Жэнэ Муратрэ Хьэжьмэко Иринэрэ, нэмыкІхэми афэгушІуагъэх, шІухьафтынхэр афашІыгьэх. Гумехествушство къафэзыІуагъэхэм ащыщых Адыгэ Республикэм и ЗАГС и Гъэ Іорыш Іап І э ипащэу ЯхъулІэ Тэмарэ, Адыгэ Республикэм иминистрэхэу Къулэ Мыхьамэт, Осмэн Альберт, Мэрэтыкъо Рустем, район ыкІи къэлэ ЗАГС-хэм яотделхэм япащэхэр, нэмыкІхэри.

Лозовскиххэм яунагьо сэнэхьатэу къыщыхахырэр полициер ары зэпхыгьэр. Адыгэ Республикэм и МВД иминистрэу Александр Речицкэр Лозовскиххэм афэгу-

шІуагъ, нэпэеплъ шІухьафтынхэр афишІыгъэх.

БжьашІохэм, Удаловхэм, нэмыкІ унагъохэу зы сэнэхьатым рылажьэхэрэм ящытхъу мэфэкІ зэхахьэм щаІуагъ. Лозовскиххэм

зэралъытэрэмкіэ, рэхьатныгъэр къзухъумэгъэным, мыхъо-мышіа-гъэхэр зезыхьэхэрэм апзуцугъэным уапылъзу упсэуныр, къулыкъур зепхьаныр щытхъу зыхэлъ пшъэрылъзуи щыт.

Орэдэу къафаlуагъэр

ШІульэгьу къабзэм зэфищэгьэ ныбжьыкіэхэм, илъэсыбэ хъугъэу зэдэпсэухэрэм, зы сэнэхьатым рылэжьэрэ унагьохэм орэд къафэпіоныр, бгъэгушіонхэр къызэрыкіоу ыльытэрэп филармонием иэстрадэ купэу «Ошъутенэм» иорэдыіоу Даутэ Сусанэ. Мырзэ Дзэпщрэ Гъонэжьыкъо Аскэррэ зэдаусыгъэ орэдэу «Джары шіулъэгъур

зыфэдэр» зыфиlорэр Даутэ Сусанэ мэкъэ гохькlэ къыlуагъ.

Мыекъуапэ искусствэхэмкіэ икіэлэціыкіу еджапізу N 1-м зыщызыгъасэрэмэ уядэіункіэ гъэшіэгьоныгъэ. Шіулъэгъум, унагъом афэгъэхьыгъэ усэхэр, орэдхэр пчэгум щыіугъэх. Гум шіукіэ къинэжьырэ зэхахьэмэ ар ащыщэу тлъытагъэ.

ИСКУССТВЭР, СПОРТЫР, ПІУНЫГЪЭР

Музеим щызэхэпхырэр льэпкь музеим шіэныгьэмкіэ іэпищагьэ иіофышіэу, археолог ціэрыіоу, дэюдог дзюдог дзюдог

Искусствэмрэ спортымрэ зэзыпхырэмэ піуныгъэр ащыщ. Шіэжь яіэу ныбжьыкіэхэр щыіэныгъэм фэгъэхьазырыгъэнхэм фэші зэіукіэгъу гъэшіэгъонхэр афызэхащэх. Адыгэ Республикэм дзюдомкіэ ихэшыпыкіыгъэ командэ джырэблагъэ Лъэпкъ музеим щыіагъ.

— Урысыем дзюдомкіэ изэнэкъокъу Санкт-Петербург щыкіощт. Тибэнакіохэр гъогу техьанхэм ыпэкіэ Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей икъэгъэлъэгъонхэм ащыдгъэгъозэнхэу мурад тшіыгъэ, — къеіуатэ Адыгеим дзюдомкіэ ихэшыпыкіыгъэ команла итре-

нер шъхьаlэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Бэстэ Сэлым. — ПІуныгъэм епхыгъэ Іофыгъохэр тапэкіи зэхэтщэщтых. Тиреспубликэ ыціэкіэ хэгъэгу, дунэе зэнэкъокъухэм ахэлажьэрэмэ Адыгеим итарихъ, икультурэ, ишэн-хабзэхэр ашіэнхэ фае.

Лъэпкъ музеим шlэныгъэмкlэ иlофышlэу, археолог цlэрыlоу, Адыгеим культурэмкlэ изаслуженнэ lофышlэу Тэу Аслъан 2012-рэ илъэсым музеим къыратыгъэ пкъыгъохэм, археологхэм, нэмыкlхэм къагъотыгъэхэм афэгъэхьыгъэ къэбархэр дзюдомкlэ бэнакlохэм къафиlотагъэх. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ щыкlощтхэм япхыгъэ зэфэхьысыжьхэм спортсменхэр хэпшlыкlэу агъэгъозагъэх.

ЛІэшІэгъу пчъагъэ хъугъэу адыгэхэр ячІыгу зэрэщыпсэухэрэр, Мыекъопэ культурэр дунаим зэрэщызэлъашІэрэр, фэшъхьаф къэбархэр щыІэныгъэм епхыгъэх.

Спортсменхэм, тренерхэм къэгъэлъэгъонхэр лъэшэу ашlогъэшlэгъоныгъэх. Лъэпкъ музеим

этнографиемкІэ иотдел иІофышІэу Сихьаджэкъо Иринэ адыгэмэ къагъэгъунэщтыгъэ чІыгур зыфэдизыгъэм, къуаджэм щыІэкІэ-псэукІэу щыря Іагъэм ІупкІэу къатегущыІагъ. «Пшъэшъэ ун» зыфијорэм, кјалэр зэрысыщтыгъэ унэм, нэмыкІхэм Сихьаджэкъо Иринэ къариІолІагъэм спортсменхэр зыІэпищагьэх, упчІэ макІэп яІэ хъугьэр.

ДзюдомкІэ тренерхэу Биданэкъо Рэмэзан, Бэджыдэ Вячеслав, Бэстэ Сэлым Лъэпкъ музеим щызэхахыгъэр піуныгъэ іофшіэным зэрэщагъэфедэщтыр къытаіуагъ. Дзюдомкіэ бэнакіохэу Ордэн Андзаур, Шъэоціыкіу зэшыхэу Рустамрэ Айдэмыррэ, Арман Галстян, нэмыкіхэр Тэу Аслъанрэ Сихьаджэкъо Иринэрэ зэрядэіухэрэм тылъыплъагъ. Музеим зычіэкіыжьхэкіэ яныб-джэгъухэм къафаіотэщт къэбархэр «дзыом изы» хъугъэхэу къытщыхъугъ.

Тренерхэр, спортсменхэр нэгушlохэу музеим къычlэкlыжьыгьэх, Сихьаджэкъо Иринэрэ Тэу Аслъанрэ зэрафэразэхэр гъэзетымкlи араlожьы ашlоигъу.

Тибэнакіохэр Іофыгъо дэгъум кіэщакіо фэхъугъэх. Гандбол командэу «Адыифыр», мыекъопэ футбол клубэу «Зэкъошныгъэр», атлетикэ онтэгъумкіэ тиспортсменхэр, нэмыкіхэри республикэм икъэлэ шъхьаіэ дэт музейхэм ащыіэщтхэу къытаіуагъ. Сурэтышімодельер ціэрыіоу Стіашъу Юрэ адыгэ шъуашэу ышіыхэрэм, тарихъэу апылъым спортсменхэр, тренер-кіэлэегъаджэхэр къызэрэкіэупчіэхэрэр тигуапэ.

Сурэтым итыр: Тэу Аслъан дзюдомкіэ бэнакіохэм тарихъ къэбархэр къафеіуатэ.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЬ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр:

Адыгэ
Республикэм льэпкъ
ІофхэмкІэ, ІэкІыб
къэралхэм
ащыпсэурэ
тильэпкъэгъухэм
адыряІэ
зэпхыныгъэхэмкІэ
ыкІи къэбар
жъугъэм
иамалхэмкІэ
и Комитет
Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьаІэр ДЭРБЭ ТИМУР

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр МЭЩЛІЭКЪО Саид

ПшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр

НЭПШІЭКЪУЙ Заур

> Редакциер зыдэщыІэр: 385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэрпшъэдэк Іыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77.

E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-

гъэр:
Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 4000 Индексхэр 52161 52162 Зак. 3367

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00